

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการวิจัยสังคม

พ.ศ. 2552

5

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
วันลงทะเบียน..... 29 ส.ค. 2553
เลขทะเบียน..... 14948208
เลขเรียกหนังสือ..... HQ. 1058. 5. T5

๕ ๓๘๖ ๗

๒๕ ๕ ๒

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ดร.นิสาพร วัฒนศัพท์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่เป็นอาจารย์ต้นแบบในการทำวิจัยของผู้วิจัย ซึ่งคอยแนะนำ คอยให้คำปรึกษาและคอยให้กำลังใจ พุ่มเทเวลาให้แก่ลูกศิษย์อย่างไม่เห็นดเหนี่ยว งานวิจัยชิ้นนี้จะสำเร็จไม่ได้หากไม่มีอาจารย์ที่เชื่อมั่นในศักยภาพของศิษย์ ผู้วิจัยซาบซึ้งถึงความกรุณาดังกล่าว จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร. ทิพยวรรณ กิตติพร ดร.ปัทมา สุพรรณกุล และดร. ธนัช กนกเทศ ที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าให้แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ อสม. ที่ช่วยเก็บข้อมูลให้แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชไมพร กาญจนกิจสกุล ดร.เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และอาจารย์สรพงษ์ เจริญกฤตยาวุฒิ ที่คอยแนะนำแก่ผู้วิจัย

นอกจากนี้ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามแก่ผู้วิจัยด้วยความยินดี

ทั้งนี้ขอขอบคุณเพื่อนๆที่ไม่เคยทอดทิ้งในยามที่ผู้วิจัยรู้สึกเหน็ดเหนื่อย ท้อแท้หมดกำลังใจ ได้แก่ อิง เอกษ ย์ย ทิพย์ เมย์ ลิ่นจี ตู แอม กอล์ฟ เจ ปอนด์ กิก อ้อม เอ้ เอก นื่อง ุญ

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณพ่อและคุณแม่ที่คอยให้กำลังใจ คอยแนะนำและคอยให้คำปรึกษาในยามที่เป็นทุกข์มาโดยตลอด

อรอภา กองเงิน

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
ผู้ศึกษาค้นคว้า	อรอาภา กองเงิน
ที่ปรึกษา	ดร. นิสาพร วัฒนศัพท์
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม. สาขาวิชาการวิจัยสังคม, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2552
คำสำคัญ	การหย่าร้างของสตรีในจังหวัดพิษณุโลก

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ สตรีสมรสวัยเจริญพันธุ์ในอำเภอเมืองพิษณุโลก จำนวน 379 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.7432 โดยทำการวิเคราะห์ห้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Logistic Regression) โดยใช้นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า เมื่อบิดามารดามีสถานภาพสมรสเป็นหย่าร้าง/แยกกันอยู่ จะมีโอกาสในการหย่าร้างมากกว่ากลุ่มที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสอยู่ คิดเป็น 7.575 เท่า ($p\text{-value} < .001$) นอกจากนี้ความแตกต่างระหว่างอายุของคู่สามีภรรยา เมื่อสามีอายุมากกว่าภรรยาทำให้โอกาสในการหย่าร้างสูงกว่าการมีอายุเท่ากัน คิดเป็น 2.375 เท่า ($p\text{-value} = .014$) สำหรับการวิเคราะห์ถึงปัจจัยด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของคู่สมรส พบว่า เมื่อคู่สมรสมีพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส (นอกใจ) ปฏิบัติบ่อยครั้ง และนานๆครั้ง จะมีโอกาสในการหย่าร้างมากกว่าไม่ปฏิบัติ คิดเป็น 8.574 ($p\text{-value} < .001$) และ 4.399 เท่า ($p\text{-value} < .001$) ตามลำดับ สามารถอธิบายถึงความผันแปรของการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลกได้ร้อยละ 50.8 ($R^2 = 0.508$) และแบบจำลองนี้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องถึงร้อยละ 82.3 (Percentage Correct = 82.3)

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
สมมุติฐานของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความหมายของการหย่าร้าง.....	8
รูปแบบของการหย่าร้าง.....	9
สาเหตุของการหย่าร้าง.....	11
ผลกระทบของการหย่าร้าง.....	14
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
ตอนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปทางด้านส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และพฤติกรรมของ คู่สมรส.....	35
ตอนที่ 2 สถานภาพสมรสของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก.....	40
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานใน จังหวัดพิษณุโลก.....	41
5 บทสรุป.....	45
สรุปผลการวิจัย.....	45
อภิปรายผลการวิจัย.....	46
ข้อเสนอแนะ.....	47
บรรณานุกรม.....	48
ภาคผนวก.....	52
ประวัติผู้วิจัย.....	64

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	สถิติการจดทะเบียนสมรส หย่าร้าง จำแนกเป็นรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 -2550.....	2
2	สถิติจำนวนผู้จดทะเบียนหย่าร้างในจังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2549.....	4
3	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	31
4	คุณลักษณะทั่วไปทางด้านส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และพฤติกรรมของกลุ่มสมรส.....	35
5	สถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	40
6	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก.....	41

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ครอบครัวเป็นสถาบันหลัก ถือได้ว่าเป็นรากฐานของสังคม เนื่องจากผู้คนได้เรียนรู้ พัฒนาความเป็นคนที่สมบูรณ์ได้จากครอบครัวเป็นสำคัญ การซึมซับในสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น พื้นฐานทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง มโนธรรม ทศนคติ และการศึกษา ดังนั้น หากครอบครัวสามารถทำหน้าที่ผลิตสมาชิกที่มีคุณภาพและการทำงานที่ได้ตามปกติ รู้จัก "การให้" และ "การรับ" ที่สมดุล ย่อมส่งผลให้เกิดการอยู่ร่วมกันด้วยดีของคนในสังคม สมาชิกของสังคมที่เป็นคนมีคุณภาพ (มาลี จิรวัดนานนท์, 2545)

สังคมไทยเป็นสังคมแบบผิวเดียวเมียวเดียวมาช้านาน ก่อให้เกิดทัศนคติและค่านิยม ซึ่งส่งเสริมให้คู่สมรสอยู่กินกันอย่างถาวรจนกว่าจะมีใครสักคนจะเสียชีวิตจากกันไป เพราะการสมรสนั้นเป็นการเริ่มต้นชีวิตครอบครัวที่จำเป็นจะต้องมีการประคับประคองชีวิตสมรสให้ราบรื่น โดยชีวิตคู่สมรสต้องอาศัยความรัก-ความเข้าใจ การเห็นอกเห็นใจตลอดจนการปรับตัวเข้าหากัน และการที่คนสองคนมาจากพื้นฐานครอบครัวและสภาพแวดล้อมที่ต่างกันมาใช้ชีวิตร่วมกันทำให้เกิดความขัดแย้ง (ชัชพันธ์ สุวินทรากร, 2536, หน้า 2 อ้างอิงใน สุภาพร จารุกิตติพงศ์, 2549) ซึ่งการใช้ชีวิตคู่ นั้นทั้งคู่จำเป็นต้องรักษาความสมดุลเอาไว้เพื่อให้ความสัมพันธ์ดำรงอยู่ หากขาดความสมดุลการหย่าร้างหรือแยกทางก็จะเกิดขึ้นได้ง่าย (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2545, หน้า 35-36)

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อระบบครอบครัวในสังคมสมัยใหม่อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมืองที่เต็มไปด้วยการต่อสู้แข่งขันเพื่อการอยู่รอดในสังคม การที่สมาชิกต้องออกไปทำงานนอกบ้านและการที่ภรรยาต้องมีการหาเลี้ยงครอบครัวควบคู่กับสามี ทำให้บทบาทของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป หน้าที่ในการอบรมลูกๆ กลายเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและสื่อมวลชน ความสัมพันธ์และความผูกพันระหว่างพ่อแม่ลูกลดน้อยลง (สุพัศตรา สุภาพ, 2545, หน้า 68)

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น มีผลต่อการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่สตรีมากขึ้น ทำให้สตรีเข้ามามีบทบาทในการทำงานนอกบ้านมากขึ้น สามารถทำงานมีรายได้เป็นของตนเองไม่จำเป็นต้องพึ่งพาผู้ชายเหมือนในอดีต แต่ในทางตรงข้าม (สมเกียรติ เบญจศาสตร์, 2541) พบว่าการที่สตรีมีรายได้จากการทำงานได้สร้างผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตสมรสลดลงมากขึ้น ซึ่งเห็นได้ชัดในสังคมเมืองที่มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมทำให้คู่สมรสขาด

ความไว้วางใจกัน การไม่มีเวลาเอาใจซึ่งกันและกัน การไม่สามารถตอบสนองความสัมพันธ์ทางเพศ เป็นต้น ผลกระทบในชีวิตสมรสจึงล้วนมาจากความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานและไม่ยอมปรับตัวเข้าหากันเป็นสำคัญ ผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้สังคมไทยเกิดการหย่าร้างขึ้นเป็นเงาตามตัว (ณัฐนารี เอมยงค์, 2544, หน้า 2 อ้างอิงใน สุภาพร จารุกิตติพงษ์, 2549)

สำหรับสังคมไทยในปัจจุบันพบว่ามียุคที่มีจำนวนผู้จดทะเบียนหย่าร้างเพิ่มสูงขึ้น จากข้อมูลของผู้จดทะเบียนหย่าร้างในปี พ.ศ. 2536 ตามตารางที่ 1 พบว่ามีผู้จดทะเบียนสมรสที่หย่าร้างจำนวน 46,953 คู่ ของจำนวนการจดทะเบียนสมรสในปีนั้น ในขณะที่ปี พ.ศ. 2550 พบว่ามีจำนวนผู้จดทะเบียนสมรสที่หย่าร้างเพิ่มสูงขึ้นถึง 100,420 คู่ ของจำนวนการจดทะเบียนสมรส ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลของผู้จดทะเบียนหย่าร้างที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น ซึ่งโดยทั่วไปการหย่ามีสาเหตุมาจากการนอกใจเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนสาเหตุอื่นๆ เช่น การทะเลาะวิวาทระหว่างสามีภรรยา ความขัดแย้งที่เกิดจากบิดามารดาหรือญาติของอีกฝ่ายหนึ่ง ความขัดแย้งในเรื่องของรสนิยมและทัศนคติ (โลพี แอนด์ แฟมิลี่, 2540 อ้างอิงใน วชิรี บุญวิทยา, 2551, หน้า 4

ตารางที่ 1 สถิติการจดทะเบียนสมรส หย่าร้าง จำแนกเป็นรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2550

พ.ศ.	สมรส	หย่า
2536	484,569	46,953
2537	435,425	46,903
2538	470,751	53,560
2539	436,831	56,718
2540	396,928	62,379
2541	324,262	67,551
2542	354,198	61,377
2543	337,140	70,882
2544	324,661	76,037
2545	291,734	77,735
2546	328,356	80,886
2547	365,721	86,982

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พ.ศ.	สมรส	หย่า
2548	345,234	90,688
2549	347,913	91,155
2550	307,910	100,420

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550

ข้อมูลจากสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล (สายฤดี วรกิจโกศาทร, 2552) เปิดเผยว่าสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับมูลนิธิเครือข่ายครอบครัวและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) ทำการศึกษาสถานการณ์ครอบครัวไทย ในช่วงเดือนมกราคม 2552 พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 11-22 ปี จำนวน 11.4 ล้านคน อยู่ในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมากกว่า 2.5 ล้านครอบครัว ขณะเดียวกันยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวจำนวน 1,000 ราย ระบุสาเหตุของการเป็นพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว อันดับ 1 เกิดจากการหย่าร้าง รองลงมาคู่สมรสถึงแก่กรรม ที่สำคัญกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กลายเป็นพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวตั้งแต่วัยรุ่น และวัยเรียน

จากสถิติทะเบียนราษฎรจังหวัดพิษณุโลก พบว่ามีผู้จดทะเบียนหย่าในปี 2549 มีจำนวน 1,517 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.00 ของจำนวนผู้จดทะเบียนสมรส และในปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็น จำนวน 1,608 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.90 ของผู้จดทะเบียนสมรส และในปี 2551 เพิ่มจำนวนขึ้นเป็น 1,619 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.10 ของผู้จดทะเบียนสมรส จากข้อมูลดังกล่าว พบว่าการหย่าร้างในจังหวัดพิษณุโลกมีแนวโน้มสูงขึ้น

เมื่อพิจารณาสถิติการหย่าร้างในจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอำเภอ (ตารางที่ 2) พบว่า ในปี 2549 อำเภอเมืองพิษณุโลกเป็นอำเภอที่มีการหย่าร้างมากกว่าอำเภออื่นในจังหวัดพิษณุโลก ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงเลือกอำเภอเมืองเป็นพื้นที่ในการศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงตารางสถิติจำนวนผู้จดทะเบียนหย่าร้างในจังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2549

อำเภอใน จังหวัดพิษณุโลก	หย่า (คู่)
อำเภอเมืองพิษณุโลก	682
อำเภอนครไทย	112
อำเภอชาติตระการ	55
อำเภอบางระกำ	108
อำเภอบางกระทุ่ม	67
อำเภอพรหมพิราม	122
อำเภอวัดโบสถ์	68
อำเภอวังทอง	198
อำเภอเนินมะปราง	66
รวม	1,478

ที่มา: กระทรวงมหาดไทย, 2549

การหย่าร้างที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวโดยทำให้ครอบครัวแตกแยก การหย่าร้างก่อให้เกิดผลเสีย คือ นำความผิดหวังมาสู่คู่สมรส และบุตร ทำให้เสียบุคลิกภาพ เกิดความทุกข์ทรมานใจ การหย่าร้างยังก่อให้เกิดปัญหาสังคม เช่น โสเภณี ปัญหาเด็กและเยาวชน ฯลฯ เกิดความหมางเมินระหว่างความสัมพันธ์ของญาติพี่น้องทั้งสองฝ่าย และฝ่ายหญิงมักประสบปัญหาการดิ้นรนเพื่อดำรงชีวิต (ศิริรัตน์ ศิลอาภรณ์, 2545) การหย่าร้างไม่ใช่ทางออกที่จะสร้างให้คู่สมรสมีความสุขแต่เป็นสิ่งที่เขาจำเป็นต้องยอมรับ ทำให้เกิดความทุกข์ทรมานใจได้มาก บางคนถึงตายได้ เป็นประสบการณ์ที่ขมขื่น ไม่ต้องการให้เกิดขึ้น ดังนั้นการหย่าร้างโดยทั่วไปจะส่งผลกระทบต่อทั้งตัวของคู่สมรสและผลกระทบที่มีต่อบุตร (ณัฐนารี เอมยงค์, 2544, หน้า 3-4 อ้างอิงใน สุภาพร จารุกิตติพงษ์, 2549, หน้า 15)

อย่างไรก็ตามจากสถิติทะเบียนราษฎรอำเภอเมืองพิษณุโลก เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสถิติการจดทะเบียนสมรสและหย่า พบว่ามีผู้จดทะเบียนสมรสระหว่างปี 2549-2551 จำนวน 1,588 ราย, 1,412 รายและ 675 ราย ตามลำดับ ซึ่งเห็นได้ว่าการจดทะเบียนสมรสมีแนวโน้มที่ลดลง ขณะที่สถิติการจดทะเบียนหย่าระหว่างปี 2549-2551 พบว่ามีจำนวน 701 ราย, 788 ราย

และ 999 ราย ตามลำดับ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่มีมากขึ้น ดังนั้นจากสถานการณ์การหย่าร้างที่มีแนวโน้มจะสูงขึ้น และการที่เกิดการหย่าร้างกันมากขึ้นคาดการณ์ว่าส่งผลกระทบต่อสังคม เช่น ปัญหาสังคมที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้งานวิจัยนี้สนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการหย่าร้าง เพื่อจะได้หาแนวทางในการป้องกันการหย่าร้างและปัญหาสังคมที่จะตามมาในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตของงานวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวางที่ใช้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขอบเขตการวิจัยในด้านต่างๆ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในอำเภอเมืองพิษณุโลก

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรคือ สตรีที่สมรสวัยเจริญพันธุ์ในอำเภอเมืองพิษณุโลก จำนวน 23,947 ราย โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้ 379 ราย

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ทำการศึกษานี้ คือ เขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษานี้ คือ ธันวาคม 2552-มกราคม

สมมติฐานในการวิจัย

1. ระยะเวลาแต่งงานมีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
2. อายุแต่งงานครั้งแรกมีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
3. จำนวนบุตรมีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
4. ระดับการศึกษา มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
5. สถานภาพสมรสของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
6. อายุของคู่สามีภรรยา มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
7. รายได้มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
8. อาชีพมีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
9. คู่ของท่านดื่มสุรามีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
10. การเล่นเกมพนันมีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
11. การไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส(นอกใจ)มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
12. การทำร้ายร่างกายมีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
13. การพูดจาก้าวร้าวหยาบค้ายมีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
14. การปรับตัวเข้าหากันมีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
15. การไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก

นิยามศัพท์เฉพาะ

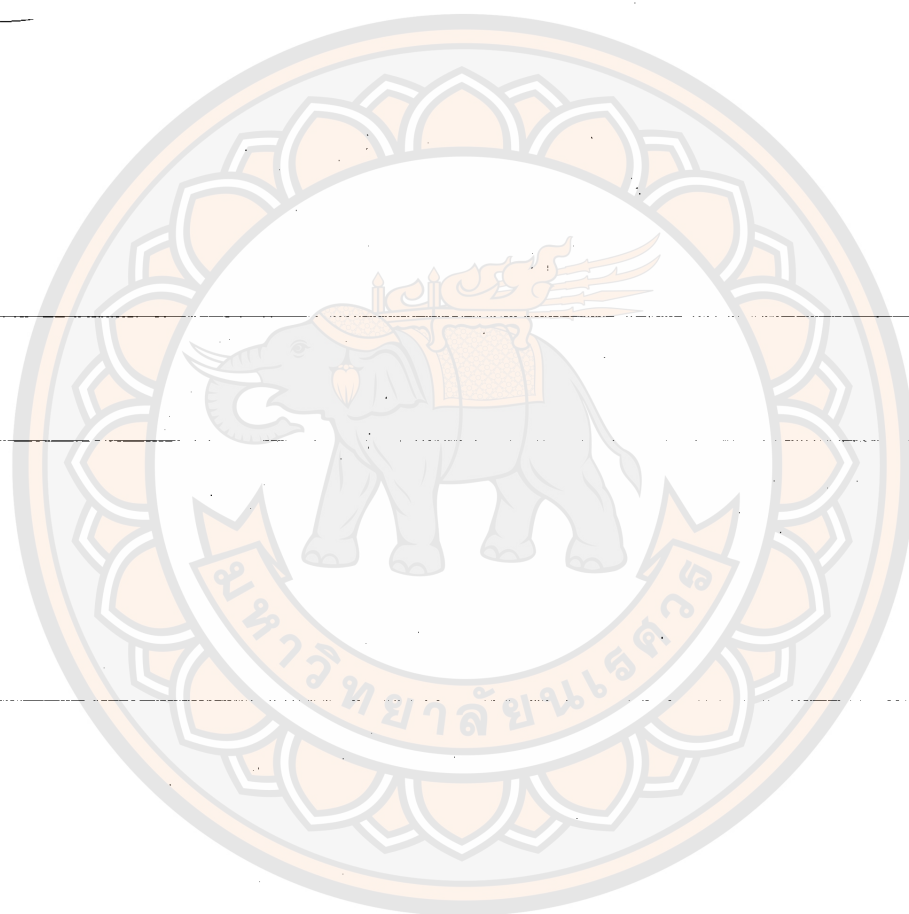
B การหย่าร้าง หมายถึง การสิ้นสุดชีวิตการแต่งงานของคู่สมรสระหว่างชายและหญิง โดยมีการจดทะเบียนหย่าขาดจากกันที่อำเภอหรือเขต ซึ่งเป็นการหย่าร้างในทางนิตินัย นอกจากนี้ การศึกษาคั้งนี้ยังกำหนดให้ การแยกกันอยู่ถือเป็นการหย่าร้างทางพฤตินัย

การแต่งงาน หมายถึง การที่ชายและหญิงอยู่กินกันฉันท์สามีภรรยา และจดทะเบียนกันที่อำเภอหรือเขต ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ศึกษาการแต่งงานที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น

อายุแต่งงาน หมายถึง อายุของสตรีวัยเจริญพันธุ์ในวันเดือนปีที่จดทะเบียนสมรส คือ วันเดือนปีปัจจุบันลบด้วยวันเดือนปีที่จดทะเบียนสมรสอายุแต่งงาน เท่ากับอายุแต่งงาน

ระยะเวลาที่แต่งงาน หมายถึง ระยะเวลาที่คู่สมรสอยู่ด้วยกัน คือ วันเดือนปีเกิดที่จดทะเบียนหย่าหรือวันเดือนปีที่สอบถามลบด้วยวันเดือนปีเกิดที่จดทะเบียนสมรส เท่ากับระยะเวลาที่แต่งงาน ✓

วัยเจริญพันธุ์ หมายถึง กลุ่มสตรี อายุ 15-49 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่สามารถมีบุตรได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการศึกษา ดังนี้

1.แนวคิดเกี่ยวกับการหย่าร้าง

- 1.1 ความหมายของการหย่าร้าง
- 1.2 รูปแบบของการหย่าร้าง
- 1.3 สาเหตุของการหย่าร้าง
- 1.4 ผลกระทบของการหย่าร้าง

2.ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิดเกี่ยวกับการหย่าร้าง

แนวคิดเกี่ยวกับการหย่าร้างในที่นี้ประกอบด้วย

1.1 ความหมายของการหย่าร้าง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายคำว่า "หย่า" ไว้ว่า หมายถึง เลิกเป็นคู่เป็นเมียกัน ทำให้การสมรสสิ้นสุดลงโดยความยินยอมของคู่สมรสทั้งสองฝ่ายหรือโดยคำพิพากษาของศาล

สุภรณ์ ลิ้มอารีย์ (2536) ได้นิยามว่า การหย่าร้าง หมายถึง การเลิกเป็นสามีภรรยาอันเป็นการสิ้นสุดชีวิตการแต่งงาน ของคู่สมรส โดยมีการจดทะเบียนหย่าขาดจากกันที่อำเภอหรือเขต

นลินี สุขเกษม (2551) ได้ให้ความหมายว่า การหย่าร้าง หมายถึง การสิ้นสุดการใช้ชีวิตคู่ระหว่างชายและหญิงที่เคยตัดสินใจอยู่กินกันฉันท์สามีภรรยา โดยการหย่าร้างสามารถทำได้ทั้งทางพฤตินัยคือ การแยกกันอยู่โดยไม่จดทะเบียนหย่าอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศต่อกันอย่างสิ้นเชิง ทางนิตินัยคือ การจดทะเบียนหย่าอย่างถูกต้องตามกฎหมายและไม่มีเพศสัมพันธ์ต่อกันอย่างสิ้นเชิง

นิติบัญญัติ บัณฑิตวิทยาลัย (2548) การหย่าร้าง หมายถึง การเลิกเป็นสามีภรรยาเป็น การสิ้นสุดชีวิตการแต่งงานของคู่สมรส โดยมีการจดทะเบียนหย่าขาดกันที่อำเภอหรือโดยคำ พิพากษาของศาล

ศิริรัตน์ ศิลลาภรณ์ (2545) การหย่าร้าง หมายถึง การสิ้นสุดชีวิตคู่เนื่องจากไม่สามารถ ปรับตัวเข้าหากันได้ หรือมีเหตุผลทางสังคมอย่างอื่น การหย่าร้างของคู่สมรสมี 2 แบบคือ การหย่า โดยความยินยอมทั้งสองฝ่าย และการหย่าโดยการฟ้องหย่า

สรุปได้ว่าการหย่าร้าง หมายถึง การสิ้นสุดชีวิตการแต่งงานของคู่สมรสระหว่างชายและ หญิง โดยมีการจดทะเบียนหย่าขาดจากกันที่อำเภอหรือเขต

1.2 รูปแบบของการหย่าร้าง

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2529: หน้า 105-106 อ้างอิงใน นลินี สุขเกษม, 2551, หน้า 25- 26) ได้แบ่งรูปแบบของการหย่าร้างออกเป็น 4 แบบ

1.2.1 การหย่าร้างโดยถูกต้องตามกฎหมาย

1.2.2 การแยกกันอยู่โดยคำสั่งศาล

1.2.3 การยกเลิกการแต่งงาน

1.2.4 การละทิ้งครอบครัว

1.2.1 การหย่าร้างโดยถูกต้องตามกฎหมาย มี 2 แบบ คือ

1. การหย่าร้างที่คู่สมรสตกลงยินยอมหย่า โดยมีข้ออ้างหรือสาเหตุต่างๆ เช่นทำ ร้ายร่างกาย จิตใจ ทอดทิ้ง มีชู้ เป็นต้น

2. การหย่าโดยการฟ้องศาลให้เป็นผู้พิพากษา ในกรณีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ ยินยอมหย่า หรือตกลงกันไม่ได้ในเรื่องลูกหรือทรัพย์สิน จึงต้องยื่นฟ้องขอคำสั่งจากศาลให้หย่าขาด จากกัน

สำหรับสาเหตุของการหย่าตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะครอบครัว มาตรา 1516 ว่าไว้ 12 ข้อ ดังนี้

1. สามีอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องหญิงอื่นฉันภริยาหรือภริยามีชู้ อีกฝ่ายฟ้องหย่าได้

2. สามีหรือภริยาประพฤติชั่ว ไม่ว่าจะความประพฤติชั่วนั้นจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่ง

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง

(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็นสามีหรือภริยาหรือฝ่ายที่ประพฤติชั่ว

อยู่ต่อไป

(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพฐานะและความเป็นอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยามาคำนี้ประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

3. สามีหรือภริยาทำร้าย หรือทรมานร่างกายหรือจิตใจหรือหมิ่นประมาท หรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่ง หรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรงอีกฝ่ายหนึ่งนั้นก็ฟ้องหย่าได้

(ก) สามีหรือภริยาจงใจจะทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินกว่าหนึ่งปีอีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(ข) สามีหรือภริยาต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และได้ถูกจำคุกเกินหนึ่งปีในความผิดที่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้มีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิด หรือยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้นด้วย และการเป็นสามีภริยากันต่อไปจะเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

4. สามีและภริยาสมัคใจแยกกันอยู่ เพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้ปกติสุขตลอดมาเกินสามปี หรือแยกกันอยู่ตามคำสั่งของศาลเป็นเวลาเกินสามปี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

5. สามีหรือภริยาถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ หรือไปจากภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่เป็นเวลาเกินสามปี โดยไม่มีใครทราบแน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

6. สามีหรือภริยาไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร หรือทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อการที่เป็นสามีหรือภริยากันอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควร ในเมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยามาคำนี้ประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

7. สามีหรือภริยาวิกลจริตตลอดมาเกินสามปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้ กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

8. สามีหรือภริยาผิดทนต์บนที่ทำได้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

9. อีกฝ่ายหนึ่งเป็นโรคติดต่อย่างร้ายแรง อันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่งและโรคมีลักษณะเรื้อรังไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

10. สามีหรือภริยามีสภาพร่างกาย ทำให้สามีหรือภริยานั้น ไม่อาจร่วมประเวณีได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

1.3 สาเหตุของการหย่าร้าง

จากการศึกษาในประเทศและต่างประเทศ พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดการหย่าร้างมีความคล้ายคลึงกัน เช่น การมีความสัมพันธ์นอกสมรส การใช้สารเสพติด พฤติกรรมก้าวร้าว ปัญหาเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาต่ำ การแต่งงานเมื่ออายุน้อย มีการใช้เวลาร่วมกันน้อย ความแตกต่างกันมากระหว่างคู่สมรส การไม่มีลูกเลยหรือมีลูกมากเกินไป ฯลฯ (Kunz, 1992: Hongmanee, 1995 อ้างอิงใน รัชณีกรณีย์ ศักดิ์ศรีวัฒนา, 2548)

Wallerstein & Farrington (1995 อ้างอิงใน รัชณีกรณีย์ ศักดิ์ศรีวัฒนา, 2548) การมาจากครอบครัวที่หย่าร้างก็ทำให้บุคคลมีโอกาสหย่าร้างที่สูงขึ้นเมื่อแต่งงาน การวิจัยเปรียบเทียบผู้ที่เติบโตมาจากครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกับครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน พบว่า กลุ่มแรกมีอัตราหย่าร้างสูงกว่า ทั้งนี้เพราะมีความอดทนและการอุทิศตนให้กับชีวิตสมรสน้อยกว่า ทั้งยังมีทัศนคติว่าการหย่าร้างเป็นทางออกที่ดี หากชีวิตสมรสมีปัญหา

เนลสัน (Janet Fowler Nelson, 1995 อ้างอิงใน รัชณีกรณีย์ ศักดิ์ศรีวัฒนา, 2550) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัย "Marriage and divorce" ว่าสาเหตุสำคัญของการหย่าร้างก็คือ การนอกใจไปมีเพศสัมพันธ์ทางเพศกับผู้อื่น ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็นการสมสู่เพียงชั่วคราว หรือประพติเช่นนั้นอยู่เป็นประจำ และเคยกระทำมาแล้วแต่เพิ่งนำมาเปิดเผย การนอกใจเช่นนี้ทำให้ภรรยาโกรธและต่อมาก็จะเกิดการสั่นคลอนแคลนของชีวิตสมรสในอนาคต และความกลัวนี้จะนำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้ง อันเกิดการหย่าร้างในที่สุด ส่งผลกระทบต่อทางด้านสุขภาพของสตรี ได้แก่ การย้ายคิดย้ายทำ วิดกกังวล ก้าวร้าว และซึมเศร้า

สาเหตุของการหย่าร้างเริ่มจากการปรับตัวเข้าหากันไม่ได้ระหว่างสามีภรรยาแล้วสิ้นสุดการเป็นสามีภรรยา อาจหย่าโดยความยินยอมหรือหย่าโดยคำพิพากษาของศาลก็ได้ ส่วนปัจจัยสังคมเศรษฐกิจก็สามารถนำไปสู่การหย่าร้างได้ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ภูมิหลัง ความคุ้นเคยกันก่อนแต่ง สภาพสังคม นอกจากนี้ปัจจัยด้านความประพฤติ ศาสนา สุขภาพ อารมณ์จิตใจ อาชีพ อายุ ผู้ร่วมอาศัย และเพศรส ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญที่นำมาซึ่งการหย่าร้างได้ (พฤตินี นนท์ตุลา, 2550, หน้า 13)

อาคม เดชทองคำ (2547 อ้างอิงใน นลินี สุขเกษม, 2551, หน้า 28) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเกิดการหย่าร้างไว้ว่า

1. ความขัดแย้งด้านค่านิยม (Conflict Values) เนื่องจากความแตกต่างของคู่สมรสที่มีมากจนสร้างความรู้สึกขัดแย้งให้ทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ เมื่อความรักฉันท์คู่สาว (romantic love) ลดช่องว่างระหว่างสามีและภรรยาจึงขยายออกไปทุกที ความแตกต่างของคู่สมรสที่พบคือ

1.1 พื้นฐานทางครอบครัวและฐานะความเป็นอยู่เดิมต่างกัน จึงได้รับการประณามเหยียดหยามจากคู่สมรสที่เหนือกว่า จนเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจแก่ฝ่ายตรงข้าม

1.2 วัยต่างกันและอายุในการสมรสอาจน้อยเกินไป ทำให้เกิดความไม่เข้าใจต่อกันและจบลงด้วยแยกทางกัน

1.3 ระดับการศึกษาต่างกัน จึงทำให้เกิดช่องว่างทางความคิด ความเข้าใจ การปรับตัวในการอยู่ร่วมกัน และวงสมาคม

1.4 อาชีพขัดกัน เช่น ฝ่ายหนึ่งทำงานประจำที่ แต่อีกฝ่ายหนึ่งต้องไปประกอบอาชีพทางไกลหรือเดินทางไปมาอยู่เสมอ หรือภรรยาไม่อาชีพดีกว่าสามีจะสร้างความหวาดระแวงและเกิดปมด้อยแก่สามี

1.5 เชื้อชาติ ศาสนา และประเพณีที่แตกต่างกัน เมื่อมีความแตกต่างกันด้านความเชื่อ ความคิดปรัชญา ค่านิยม และการปฏิบัติตน

1.6 ความบกพร่องหรือความไม่เข้าใจกัน หรือความไม่สอดคล้องกันด้านเพศสัมพันธ์เกิดจากคู่สามีภรรยาขาดการเรียนรู้และขาดความเข้าใจอันดีในเรื่องเพศสัมพันธ์ หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบกพร่อง หรือคู่สามีภรรยาความแตกต่างด้านระดับความต้องการทางเพศ จึงทำให้มองข้ามความสุขในชีวิตสมรส

1.7 อุปนิสัยใจคอหรือบุคลิกภาพที่แตกต่างกันมาก เช่นฝ่ายหนึ่งสะอาดเจ้าระเบียบ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งสกปรกและไม่เรียบร้อย เป็นต้น อุปนิสัยที่แตกต่างกันประดุจหนึ่งว่าปรับได้ แต่เมื่อเวลาผ่านไปไม่อาจปรับและไม่อาจยอมรับกันได้ มักเป็นเหตุสนับสนุนให้เรื่องราวบานปลายแตกหักได้ เมื่อประกอบกับสาเหตุอื่นๆด้วย

2. ความไม่เป็นระเบียบทางสังคม (social disorganization)

2.1 ความไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว คู่สมรสที่ปราศจากความรับผิดชอบต่อครอบครัว อาจจะมีด้วยเหตุผลของนิสัยส่วนตัวที่ไม่ดี หมกมุ่นการพนัน ติดสารเสพติด หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ฯลฯ จนทำให้อีกฝ่ายหนึ่งทนไม่ได้

2.2 ความขัดแย้งจากญาติพี่น้อง การขัดแย้งและหมางใจต่อญาติพี่น้องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คนกลางยอมอยู่ในฐานะลำบากใจ ถ้าเกิดความรู้สึกด้านไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นในครอบครัว จะเกิดความแตกแยกภายในครอบครัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3. ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การที่เศรษฐกิจเกิดการขยายตัวสังคมเปลี่ยนแปลงไปเป็นเมืองมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว ครอบครัวยากจนลงภรรยา

ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน จนสร้างความขัดแย้งด้านภาระหน้าที่ภายในบ้านขึ้น ปัญหาบาดหมางและการไม่ลงรอยต่อกันจึงเกิดได้ง่ายขึ้น ดังนี้

3.1 ภาวะเศรษฐกิจภายในครอบครัวฝืดเคืองและไม่เอื้อให้เกิดความสุขทางกายแก่สมาชิก เนื่องจากหัวหน้าครอบครัวมีรายได้ไม่มากพอ เมื่อสมาชิกของครอบครัวไม่ได้รับความสุขสบายทางกายอาจนำความผิดหวัง เบื่อหน่าย ความยากลำบาก และขาดความอดทนอดกลั้นต่อกันจนเกิดความขัดแย้งภายในครอบครัวบ่อยครั้ง

3.2 ภาวะการทำงานนอกบ้านของแม่บ้าน มีผลเกิดขึ้น 2 ประการคือ การไม่อาจทำหน้าที่แม่บ้านได้สมบูรณ์ หรือละเลยหน้าที่แม่บ้าน สมาชิกคนอื่นๆ ไม่ได้ปรับตัวร่วมกับภาระนี้ และยังคาดหวังบทบาทดังกล่าวเหมือนเดิม จึงมักเกิดความไม่พอใจและขัดแย้งต่อกัน ส่วนอีกประการหนึ่งก็คือ การสร้างความเชื่อมั่นในตนและกำหนดความเท่าเทียมของสถานภาพทางเพศและทางครอบครัวของภรรยาที่นำไปสู่สภาวะการแยกทางหรือการหย่าร้างได้ง่าย ปัญหาใดๆที่เกิดขึ้นเป็นเพราะภรรยาไม่ยอมรับสามีไม่มากพอ

3.3 หน่วยสังคมอื่นๆ เข้ามาแทนที่การทำงานของครอบครัวแต่เดิม เช่น งานบ้านงานครัว และงานเลี้ยงเด็ก ซึ่งครอบครัวรุ่นใหม่มอบหมายให้หน่วยสังคมอื่นทำหน้าที่เหล่านี้แทนเพื่อลดภาระดังกล่าว ดังนั้นการเกี่ยวข้องและพึ่งพาต่อกันของสมาชิกค่อยๆ ลดลงจนกลายเป็นความห่างเหินและหมดความสำคัญต่อกัน ความบาดหมางกันได้ง่ายขึ้น

ซึ่งสาเหตุของการหย่าร้างนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เกิดจากหลายปัจจัยรวมกันดังนี้ (ศิริรัตน์ ศิลอาภรณ์, 2545)

1. ปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งเกิดจากรายได้ไม่พอกับรายจ่าย ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่คิดทำมาหากิน
2. ปัญหาด้านความประพฤติและสังคม เช่น การขบถหมิ่น เยาะเย้ย ประชดประชัน ก้าวร้าว หยาบคาย ไม่ซื่อตรง นอกใจ ขาดความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกัน ขาดความรับผิดชอบ ฯลฯ
3. ปัญหาด้านอารมณ์ และจิตใจ หากผู้สมรสไม่บรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์ เช่น เอาแต่ใจตัวเอง ขาดเหตุผล ขอบหึงหวง โมโหฉุนเฉียว โกรธง่าย ฯลฯ
4. ปัญหาสุขภาพอนามัย เช่น คู่สมรสมีกลิ่นตัวแรง ร่างกายสกปรก เป็นโรคเจ็บป่วยเรื้อรัง ดิตสุรา และเสพยาเสพติด เป็นต้น
5. ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ เช่น การไม่ยอมร่วมหลับนอนด้วย ความจำเจในบทบาทและพฤติกรรมทางเพศ ความเบี่ยงเบนทางเพศ เป็นต้น

จากสาเหตุของการหย่าร้างข้างต้นผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่สามารถสรุปเป็นปัจจัยที่ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษา ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 3) ปัจจัยด้านความประพฤติ

1.4 ผลกระทบของการหย่าร้าง

สุพัทธรา สุภาพ (2539, หน้า 33-34 อ้างอิงใน สุภาพร จารุกิตติพงศ์, 2549, หน้า 14) กล่าวว่า การหย่าร้างไม่ใช่ทางออกที่จะสร้างให้คู่สมรสมีความสุขแต่เป็นสิ่งที่เขาจำเป็นต้องยอมรับทำให้เกิดความทุกข์ทรมานใจได้มาก บางคนถึงตายได้ เป็นประสบการณ์ที่ขมขื่น ไม่ต้องการให้เกิดขึ้น ดังนั้นการหย่าร้างโดยทั่วไปจะส่งผลกระทบต่อตัวของคู่สมรสและผลกระทบที่มีต่อบุตร ดังนั้นการหย่าร้างโดยทั่วไปจะสร้างผลกระทบต่อคู่สมรสและด้านบุตร ซึ่งในที่นี่จะกล่าวถึงผลกระทบต่อคู่สมรสดังนี้

1. ด้านสังคม คนที่หย่าร้างมักถูกขูขบขืนนินทาในแง่ร้ายต่างๆ โดยเฉพาะในสังคมเล็กๆ ส่วนเพื่อนที่มีน้ำใจเพียงจะเข้าข้างเพื่อนของตนคนที่ไม่ใช่เพื่อนก็ถูกตัดออกไป สภาพการณ์เช่นนี้แสดงความสัมพันธ์ของกลุ่มสังคมเดิมถูกทำลายลงไปเรื่อยๆ และกลุ่มอื่นที่ขึ้นมาแทนที่ตามความต้องการที่แตกต่างกันไป ส่วนมากผู้ที่หย่าร้างมักคิดว่าตนเป็นคนไม่ดีและรู้สึกว่าจะมองหน้าใครได้
2. ด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด และหญิงจำนวนมากไม่น้อยต้องหาเลี้ยงตนเองหลังการหย่า
3. การปรับตัวในเรื่องเพศ ปัญหาเรื่องความต้องการทางเพศเป็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งที่คนหย่าร้างต้องเผชิญ ถ้ามีความรู้สึกเครียดทางอารมณ์ก็อาจจะลดความรู้สึกได้ด้วย การหันไปสนใจในบางสิ่ง
4. การเปลี่ยนอุปนิสัย คู่สมรสที่มีการหย่าร้างจะต้องทิ้งนิสัยที่เคยทำมาจนชินและสร้างนิสัยใหม่ บางคนที่ไม่อาจจะละทิ้งนิสัยที่เขาเคยทำมาจนจำใจในช่วงระยะเวลาอันสั้น เมื่อต้องมียุทธภาพใหม่ มีวิถีชีวิตบางอย่างที่ไม่เหมือนกัน จึงจำเป็นต้องมีการสร้างนิสัยใหม่ๆ เข้าไปแทนที่นิสัยเก่าๆ
5. สถานภาพและบทบาทเปลี่ยน การหย่าร้างก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสถานภาพและบทบาท เช่น ภรรยาต้องไปใช้สกุลเดิมของตน ความสัมพันธ์ระหว่างญาติก็อาจจะไม่เหมือนเดิมหรือในบางกรณีพ่อแม่ฝ่ายหญิงจะทำตัวไม่ถูก เมื่อลูกสาวของตนเกิดไปมีสามีใหม่
6. ความทุกข์ทรมานใจ ซึ่งจะให้เห็นชีวิตการแต่งงานเป็นสิ่งที่ทุกข์และไม่ยอมเผชิญอีกต่อไป

ณัฐนารี เอมยงค์ (2544, หน้า 3-4 อ้างอิงใน สุภาพร จารุกิตติพงษ์, 2549, หน้า 15) ได้รวบรวมคำอธิบายของนักวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับผลกระทบของการหย่าร้างที่อาจเกิดขึ้นกับผู้หย่าร้างดังนี้ การหย่าร้างก่อให้เกิดปัญหาต่าง ซึ่งผลกระทบที่เกี่ยวข้องอย่างมากมาโดยสามารถแบ่งผลกระทบของการหย่าร้างออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ผลกระทบต่อตัวคู่สมรส

2. ผลกระทบต่อเด็กในครอบครัว

3. ผลกระทบต่อสังคม

1. ผลกระทบต่อตัวคู่สมรส แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

1.1 ด้านสุขภาพ พบว่าผู้ที่หย่าร้างมักเกิดโรคภัยไข้เจ็บ ทั้งด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตสูงกว่าผู้ที่สมรสหรือเป็นโสด การหย่าร้างนำมาซึ่งความเศร้าและบาดแผลในใจของผู้หย่าร้าง ทำให้ผู้ที่หย่าร้างต้องเผชิญกับความรู้สึกโดดเดี่ยว ไม่มีความสุข มีความเครียด ซึ่งทำให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนออกไป และก่อให้เกิดความผิดปกติทางจิตได้

1.2 ด้านเศรษฐกิจที่มีต่อผู้หย่าร้าง พบว่าฝ่ายหญิงมักได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าฝ่ายชาย และมีหญิงจำนวนไม่น้อยเมื่อหย่าร้างแล้วต้องเลี้ยงตัวเอง นอกจากนี้ส่วนใหญ่บุตรมักอยู่กับมารดาและมีจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้รับการสงเคราะห์จากบิดา และถ้ามารดาทำงานไม่ได้หรือมีรายได้ไม่เพียงพอจะทำให้ครอบครัวอยู่อย่างเร่งด่วน ซึ่งเป็นสถานการณ์บีบบังคับให้มาดาต้องทำสิ่งผิดกฎหมาย เช่น อาชญากรรม หรือโสเภณี เป็นต้น

1.3 ด้านสังคมที่มีต่อผู้หย่าร้างส่วนมากเป็นการปรับตัวในสังคม เพราะคนที่หย่าร้างมักถูกนิทาในแง่ร้าย หรือไม่ได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้อง ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ของสังคมต้องเปลี่ยนไปสู่สังคมใหม่ตามความต้องการที่แตกต่างกันไป

2. ผลกระทบต่อเด็กในครอบครัว พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างจะมีคุณภาพชีวิตด้อยกว่าครอบครัวปกติ เพราะโดยธรรมชาติแล้วเด็กต้องการความรักจากบิดาและมารดา นอกจากนี้เด็กที่อยู่กับมารดาก่อนอายุ 5 ปี มักเกิดภาวะขาดบิดาในวัยเด็กซึ่งเป็นองค์ประกอบของการเกิดโรคจิตเพศ (Psychosexual) ผลกระทบของการหย่าร้างต่อบุตรสามารถแบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ก่อนหย่าร้างและหลังหย่าร้าง ช่วงก่อนหย่าร้างนี้บิดามารดามีความขัดแย้ง ทะเลาะ ทุบตี มีนิตติ้ง อารมณ์เสีย บุตรจะรู้สึกอึดอัด ขาดความสุข หลังการหย่าร้างเด็กจะรู้สึกสูญเสีย กลัวถูกทอดทิ้ง ต้องการความรัก ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง สูญเสียความสัมพันธ์ทางสังคม มีปัญหาทางด้านอารมณ์และพฤติกรรม พบว่าเด็กที่มีครอบครัวแตกแยกมักมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในด้านต่างๆ เช่น ลักขโมย หรือเสพยาของมีนเมาหรือสิ่งเสพติดอื่นๆ มากกว่าเด็กจากครอบครัวปกติ โดยเด็กวัย

เรียนอาจปรารถนาให้บิดามารดากลับมาคืนดีกัน ทำให้ผลกระทบต่อการศึกษาของเด็ก วัยรุ่นจะมีความโกรธและต่อต้านฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และรู้สึกเสียใจ รู้สึกเป็นปมด้อยอย่างรุนแรงในชีวิต นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่หย่าร้างจะมีความเสี่ยงต่อการหย่าร้างสูงขึ้นด้วย

3.ผลกระทบต่อสังคม มักเป็นผลมาจากคู่สมรสและบุตรของคู่สมรส โดยพบเด็กที่มาจากครอบครัวหย่าร้างมักก่อให้เกิดปัญหาสังคมในด้านต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กเร่ร่อนจรจัด การที่บิดามารดาแต่งงานใหม่สามารถก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ง่ายขึ้น การหย่าร้างส่งผลให้ระยะเวลาเจริญพันธุ์สั้นลง และการลดลงของช่วงเวลาการสมรสส่งผลต่อโครงสร้างของประชากรในอนาคต

จากผลกระทบข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผลกระทบที่เกิดการหย่าร้างส่วนใหญ่เกิดผลกระทบต่อตัวคู่สมรสซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) ด้านสังคม

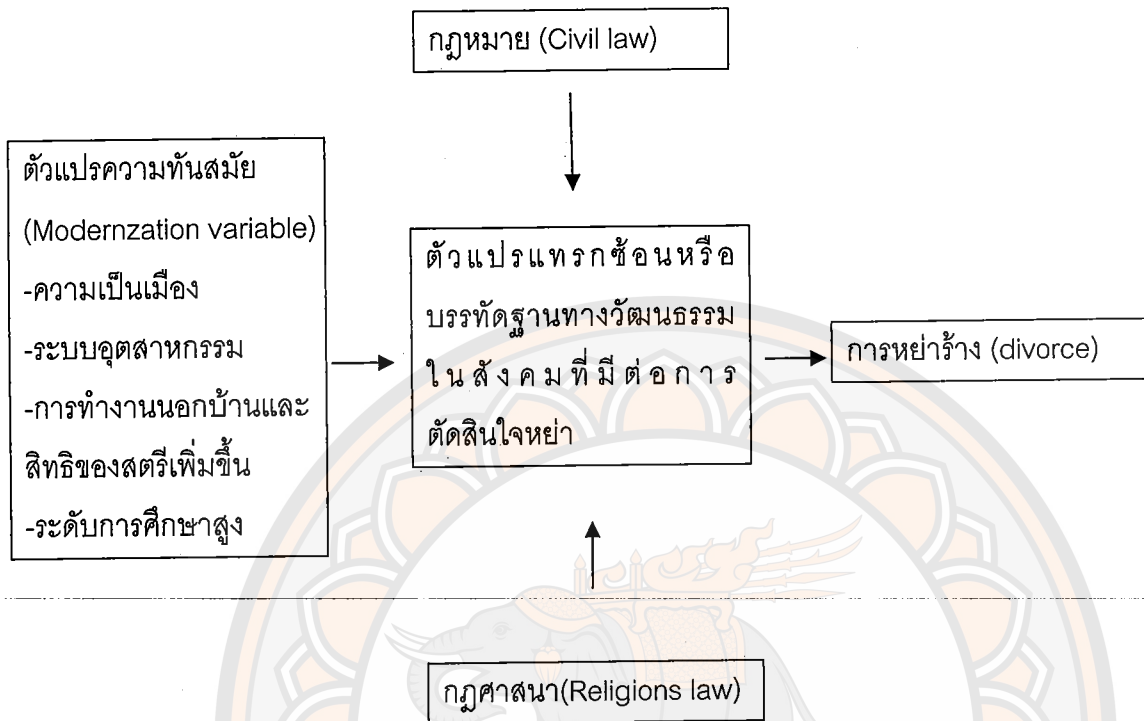
2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวิจัยพบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 ทฤษฎีการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงสถานภาพสมรส

แมคโดนัลด์ (Macdonald, 1987, หน้า 2-3 อ้างอิงใน นลินี สุขเกษม, 2551, หน้า 17) กล่าวไว้ว่า การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงสถานภาพสมรสของบุคคล ย่อมเป็นไปตามบรรทัดฐานและวัฒนธรรมในสังคม การจะเลือกปฏิบัติอย่างไรในเรื่องสมรส บุคคลย่อมคำนึงถึงธรรมเนียมที่มีอยู่ และตามที่ได้รับอบรมสั่งสอนมา ซึ่งเป็นแหล่งอ้างอิงในการกระทำของบุคคลนั้น สิ่งเหล่านี้ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎศีลธรรม ข้อบังคับทางศาสนาและกฎหมาย เป็นต้น แต่การที่ปัจจัยทางวัฒนธรรมเหล่านี้จะมีบทบาทมากน้อยเพียงไรในการกำหนดการตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการสมรสย่อมขึ้นอยู่กับความทันสมัย ซึ่งได้แก่ การศึกษา การมีประสบการณ์ ในชุมชนแบบเมือง การใช้สื่อมวลชน การที่สตรีมีส่วนร่วมในตลาดแรงงาน ลักษณะความทันสมัยในแง่วัฒนธรรมของการสมรสจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อ สมาชิกได้อาวิธีปฏิบัติในเรื่องการสมรสของสังคมอื่นมาเป็นแบบแผนของตนเอง ซึ่งลักษณะของสังคมอื่นดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมาจากสังคมประเทศอื่นมาจากสังคมเมืองหรือคนที่มีเชื้อชาติต่างไปจากคนชาติเดียวกันในสังคมของตนเอง (ดังภาพที่

1)

ภาพ 1 แบบจำลองทฤษฎีการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงสถานภาพสมรส

ที่มา: นลินี สุขเกษม พ.ศ. 2551

จากแนวคิดทฤษฎีการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงสถานภาพสมรสนี้ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในส่วนการอภิปรายผลในงานวิจัย

2.2 ทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส (Theory of Marital Quality and Marital Stability)

ทฤษฎีนี้ เลวิส และ สเปนเนียร์ (Lewis & Spanier, 1979:268–289 อ้างอิงใน พัชรินทร์ เจริญภักดิ์, 2551) เน้นถึงคุณภาพชีวิตสมรสซึ่งมีผลต่อความมั่นคงในชีวิตสมรสทั้งสองกล่าวว่ายิ่งคู่สมรสมีคุณภาพชีวิตสมรสดีเท่าใดยิ่งทำให้ชีวิตสมรสมีความมั่นคงมากขึ้นเท่านั้นโดยคุณภาพชีวิตสมรสนั้นมีปัจจัยต่างๆมากมายเข้ามาเกี่ยวข้องกับLewisและSpanierได้ให้ความหมายของคำว่า "คุณภาพชีวิตสมรส" และ "ความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส" ไว้ดังนี้

คุณภาพชีวิตสมรส หมายถึง การประเมินความสัมพันธ์ของคู่สมรสโดยที่ชีวิตสมรสที่มีคุณภาพสูงจะต้องมีการปรับตัวดีระหว่างชายหญิงการสื่อสารระหว่างคู่สมรสที่ดีมีความสุขในชีวิตสมรสคู่สมรสเข้ากันได้ดีและมีความพึงพอใจกับชีวิตสมรส

ความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสหมายถึงสถานภาพสมรสที่ยังคงอยู่หรือประสบความล้มเหลวของคู่สมรสทั้งโดยกฎหมายและการปฏิบัติเช่นการแยกกันอยู่หรือการหย่าร้าง

เลวิสและสเปนเนียร์ กล่าวว่า มีปัจจัย3กลุ่มที่มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตสมรสซึ่งมีผลต่อความมั่นคงในชีวิตสมรส

2.2.1 ปัจจัยก่อนการสมรส (Premarital Factor) เป็นปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมของคู่สมรสประกอบด้วย

ความคล้ายคลึงกันของคู่สมรส (Homogamy) ได้แก่เชื้อชาติสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมศาสนาสติปัญญาอายุเป็นต้นคู่สมรสที่มีความคล้ายคลึงกันในลักษณะดังกล่าวย่อมจะมีคุณภาพสมรสที่ดีกว่าคุณลักษณะของคู่สมรส (Resources) ซึ่งได้แก่ ระดับการศึกษา อายุแรกสมรส ชนชั้นทางสังคม ความคุ้นเคยกันระหว่างชายหญิง สุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตคู่สมรสจะมีคุณภาพที่ดีกว่าเมื่อมีลักษณะดังกล่าวอยู่ในระดับสูงหรือดีกว่า

แบบอย่างจากบิดามารดา (Parental Models) หมายความว่าถึงคุณภาพชีวิตสมรสของครอบครัวทั้งสองฝ่ายความสุขในวัยเด็กและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสกับบิดามารดาซึ่งหากมีทิศทางไปในทางบวกย่อมทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย

สิ่งสนับสนุนอื่นๆ (Support From Significant Others) เช่น ความเห็นพ้องด้วยของบิดามารดาในคู่สมรสของบุตร

2.2.2 ปัจจัยการสมรส (Marital Factors) เป็นปัจจัยที่มีบทบาทต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสและความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสซึ่งได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (Socioeconomic Adequacy) ซึ่งได้แก่สถานภาพทางอาชีพของฝ่ายชาย ความมั่นคงของเศรษฐกิจในครอบครัวและรายได้ของครอบครัว เป็นต้น

การทำงานงานของภรรยา (Wife's Employment) เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจกับงานของตนเองของฝ่ายหญิงและความเห็นพ้องของสามีต่องานของภรรยา

องค์ประกอบในครัวเรือน (Household Composition) เช่นการมีบุคคลอื่นนอกจากคู่สมรส คู่สมรสสามารถตัดสินใจต่อสิ่งใดๆได้เองหรือไม่ในสิ่งเหล่านี้หากเป็นไปในทางที่ดีย่อมเป็นผลดีต่อคุณภาพชีวิต

ความสำคัญของสังคมรอบตัวคู่สมรส (Community Embeddedness) ได้แก่ ความเห็นด้วยของเพื่อนและญาติพี่น้องในการสมรสการติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนของคู่สมรสความแออัดในครอบครัว เป็นต้น

การมองหรือพิจารณาที่เป็นไปในทางที่ดี (Positive Regard) เช่นความคล้อยคลึงในการรับรู้การสื่อสารระหว่างคู่สมรสการประเมินผู้อื่นในทางที่ดีหรือไม่ดีความสอดคล้องกันของค่านิยมระหว่างคู่สมรส เป็นต้น

ความรู้สึกพึงพอใจ (Emotional Gratification) ระหว่างคู่สมรสหากมีความพึงพอใจสูงจะเป็นผลดีต่อคุณภาพชีวิตสมรสซึ่งอาจเกิดจากสิ่งเหล่านี้คือความพึงพอใจทางเพศความรักที่มีต่อกันความนับถือกัน ฯลฯ

ประสิทธิภาพของการสื่อสารระหว่างคู่สมรส (Effectiveness of Communication) ได้แก่ ความเข้าใจกันระหว่างคู่สมรสความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันความถูกต้องในการสื่อสารโดยมิได้พูดคุยกัน (Non-verbal) ความถี่ของความสำเร็จในการสื่อสารระหว่างคู่สมรส เป็นต้น

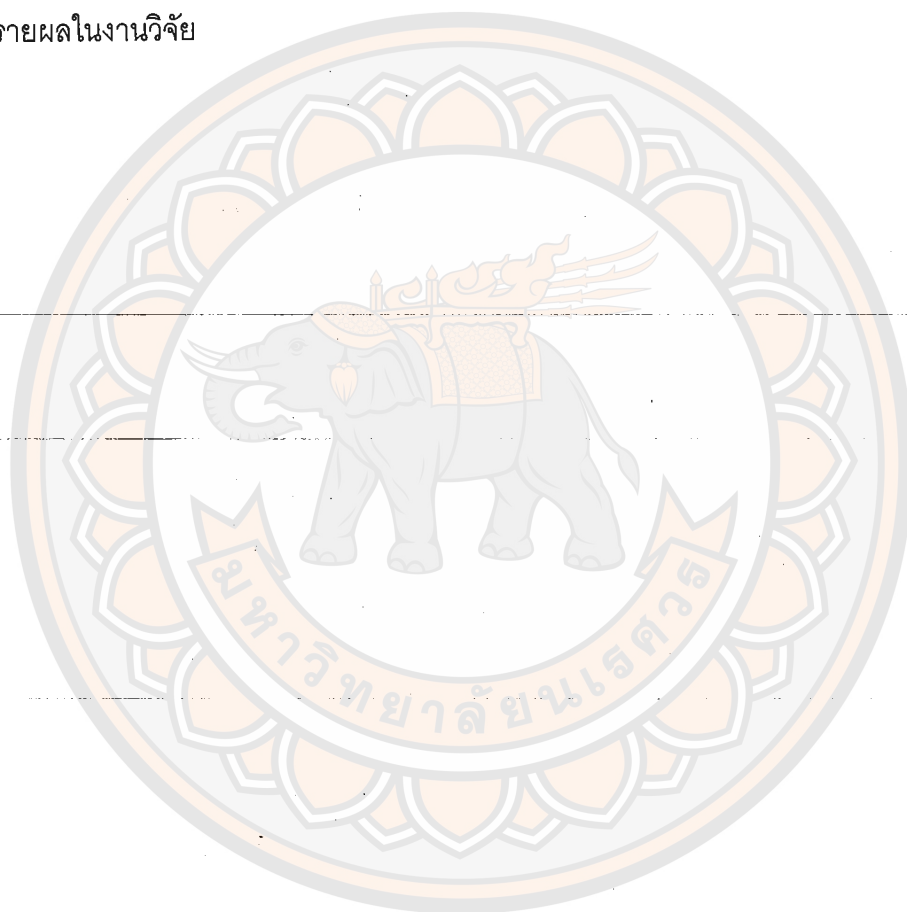
ความเหมาะสมในบทบาทของคู่สมรส (Role Fit) ชีวิตสมรสจะมีคุณภาพที่ดีหากคู่สมรสมีบทบาทที่พอดีกันเช่นการมีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกันมีการแบ่งบทบาทของกันและกันและความเข้าใจกันได้ในเรื่องเพศ เป็นต้น

การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของคู่สมรส (Interaction) ได้แก่ ความเป็นเพื่อนที่มีให้แก่กันการแบ่งกิจกรรมกันทำการได้อยู่ร่วมกันประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาความมีอิทธิพลต่อจิตใจและอารมณ์ซึ่งกันและกันของคู่สมรสสิ่งเหล่านี้หากมีมากเท่าใดยิ่งทำให้ชีวิตสมรสมีคุณภาพมากเท่านั้น

2.2.3 แรงผลักดันจากภายนอกและแรงดึงดูดจากทางเลือก (External Pressures and Alternative Attractions) ทั้งสองประการนี้ถือเป็นปัจจัยควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตสมรสกับความมั่นคงในชีวิตสมรสอีกทีหนึ่งกล่าวคือไม่แน่นอนเสมอไปที่คู่สมรสซึ่งมีคุณภาพชีวิตสมรสสูงจะมีความมั่นคงในชีวิตสมรสสูงหรือคู่สมรสที่มีความมั่นคงในชีวิตสมรสต่ำจะเกิดจากการที่มีคุณภาพชีวิตสมรสต่ำ ปัจจัยทั้งสองประการนี้จะเป็นเครื่องตัดสินใจอีกทีหนึ่งแรงผลักดันจาก

ภายนอกนั้นได้แก่บรรทัดฐานทางสังคมแรงบังคับจากสถาบันต่างๆเช่นทางกฎหมายสังคมศาสนา เป็นต้นส่วนแรงดึงดูดจากทางเลือกเกิดจากการเปรียบเทียบถึงผลได้ผลเสียในชีวิตสมรส (costs and rewards) ผลได้ (reward) นั้นหมายถึงสิ่งที่จะดึงดูดให้คู่สมรสมีโอกาสอยู่ร่วมกันต่อไปส่วนผลเสีย (costs) นั้นได้แก่ความเครียดความขัดแย้งกันปัญหาในการสื่อสารระหว่างคู่สมรสการขาดความกลมเกลียวกัน เป็นต้นซึ่งทั้งผลได้ผลเสียนั้นจะบ่งบอกถึงคุณภาพชีวิตสมรสและเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจของคู่สมรสหรือชี้ให้เห็นถึงความมั่นคงในชีวิตสมรสด้วย

จากแนวคิดทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส นี้ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในส่วนของอภิปรายผลในงานวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้านี้ได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย อายุแรกสมรส ระยะเวลาสมรส จำนวนบุตร ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว ความแตกต่างของอายุคู่สมรส โดยมีผู้ศึกษาไว้ ดังนี้

อายุแรกสมรส

นิติญาณ บัณฑิตวิวัฒน์ (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการหย่าร้างและผลกระทบของการหย่าร้างในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้หย่าร้างส่วนใหญ่แต่งงานในช่วง 20-30 ปี จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 54.6 รองลงมาแต่งงานในช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 28.48 และช่วงอายุ 31-40 ปีขึ้นไปน้อยที่สุดจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9

ฮาเวอร์แมน และ เลเทียน (Havermann & Lehtinen, 1990 อ้างอิงใน พัชรินทร์ เจริญภักดี, 2551) พบว่า การสมรสเร็วมีความเสี่ยงต่อการหย่าร้างสูงมาก โดยหญิงที่สมรสในช่วงวัยรุ่นจะมีอัตราการหย่าร้างสูงที่สุด โดยมีอัตราการหย่าร้างประมาณ 2 เท่าของหญิงที่สมรสเมื่ออายุอย่างน้อย 25 ปี และหญิงที่สมรสเมื่ออายุมากกว่า 30 ปี มีอัตราการหย่าร้างต่ำที่สุด สาเหตุที่การสมรสในวัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อการหย่าร้างสูงเป็นเพราะ เด็กวัยรุ่นมักสมรสด้วยความรู้สึกที่อยากหนีข้อจำกัดต่างๆ ในครอบครัว โดยผู้ที่สมรสในช่วงวัยรุ่นส่วนมากมาจากครอบครัวที่หย่าร้าง ติดสุรา หรือมีปัจจัยที่ก่อให้เกิดการรบกวนจิตใจสูง เด็กวัยรุ่นเหล่านี้ส่วนมากไม่มีงานทำหรือไม่มีความชำนาญ และความรู้ในการทำงานจึงต้องทำงานที่มีรายได้ต่ำเป็นผลให้มีรายได้ในการดูแลครอบครัวไม่เพียงพอ

เดอะ สปลิต อัป (The split-up, 1981 อ้างอิงใน นลินี สุขเกษม, 2551, หน้า 36) เป็นบริษัทที่ให้คำปรึกษาด้านการหย่าร้างทาง Internet พบว่า หญิงที่สมรสครั้งแรกก่อนอายุ 20 ปี ประมาณครึ่งหนึ่งจะจบชีวิตด้วยการหย่าร้าง หญิงที่สมรสครั้งแรกเมื่ออายุระหว่าง 20-24 ปี ประมาณ 1 ใน 3 จบการสมรสด้วยการหย่าร้าง หญิงที่สมรสครั้งแรกเมื่ออายุระหว่าง 25-29 ปี ประมาณ 1 ใน 4 จบชีวิตด้วยการหย่าร้าง หญิงที่สมรสครั้งแรกเมื่ออายุ 30 ปีขึ้นไปประมาณ 1 ใน 7 จบชีวิตด้วยการหย่าร้าง นอกจากนี้พบว่าหญิงที่หย่าร้างในช่วงอายุ 20-29 ปีนั้น สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากฝ่ายชายไม่เป็นผู้ใหญ่เพียงพอสำหรับการสมรส

ฮิลตัน (Healton, 1985 อ้างอิงใน พัชรินทร์ เจริญภักดี, 2551) ศึกษาข้อมูลจากการศึกษาการหย่าร้างในบางรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงปี ค.ศ. 1975 ถึงปี ค.ศ. 1976 พบว่า หญิงที่

สมรสเมื่ออายุ 13-17 ปี มีความเสี่ยงต่อการหย่าร้างเป็น 2.0 เท่าของหญิงที่สมรสเมื่ออายุ 21-24 ปี หญิงที่สมรสเมื่ออายุ 18-20 ปี มีความเสี่ยงต่อการหย่าร้างเป็น 1.4 เท่าของหญิงที่สมรสเมื่ออายุ 21-24 ปี และหญิงที่สมรสเมื่ออายุ 25 ขึ้นไป มีความเสี่ยงต่อการหย่าร้างเป็น 1.6 เท่าของหญิงที่สมรสเมื่ออายุ 21-24 ปี

สรุปได้ว่า การสมรสเมื่ออายุยังน้อยมีแนวโน้มทำให้เกิดการหย่าร้างมากกว่าการสมรสเมื่ออายุมาก

ระยะเวลาสมรส

ดิคสัน และเลมมิง (Dickson & Lemjing, 1990 อ้างอิงใน พัชรินทร์ เจริญภักดี, 2551) ได้วิเคราะห์ข้อมูลจาก Nation Center for health statistics ค.ศ. 1974 พบว่าค่ามัธยฐานของระยะเวลาดังแต่สมรสจนกระทั่งหย่าร้างคือ 6.5 ปี โดยการสมรสในปีแรกเกิดการแยกทางกันมากที่สุด และในปีที่สามของการสมรสเกิดการหย่าร้างสูงที่สุด นอกจากนี้พบว่า ร้อยละ 33.7 ของผู้ที่หย่าร้างมีระยะเวลาการสมรส 1 ถึง 4 ปี ร้อยละ 27.8 ของผู้ที่หย่าร้างมีระยะเวลาการสมรส 5 ปีถึง 9 ปี ร้อยละ 15 ของผู้ที่หย่าร้างมีระยะเวลาการสมรส 10 ปีถึง 40 ปี และประมาณร้อยละ 19 ของผู้ที่หย่าร้างมีระยะเวลาการสมรส 50 ปีขึ้นไป

โรส (Rose, 1994 อ้างอิงใน พัชรินทร์ เจริญภักดี, 2551) ได้ศึกษาข้อมูลจาก Nation Center for health statistic ค.ศ. 1988 พบว่า การหย่าร้างเกิดมากในช่วง 4 ปีแรกของการสมรส และจำนวนหย่าร้างจะลดลงตามระยะเวลาการสมรสที่เพิ่มขึ้น โดยคู่สมสร้อยละ 3.4 มีระยะเวลาการสมรสน้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 32.7 มีระยะเวลาการสมรส 1 ปี ถึง 4 ปี ร้อยละ 28 มีระยะเวลาในการสมรส 5 ถึง 9 ปี และประมาณร้อยละ 35 มีระยะเวลาในการสมรสมากกว่า 10 ปี Rose ได้เสนอว่าการหย่าร้างของคู่สมรสที่มีระยะเวลาในการสมรสยาวนานนั้นน่าจะเป็นการหย่าร้างเพื่อทำให้อุปการตามกฎหมายเท่านั้นแต่คู่สมรสเหล่านี้ได้แยกทางกันก่อนหน้านั้นแล้ว

เดอะ สปลิต อัพ (The split-up, 1981 อ้างอิงใน นลินี สุขเกษม, 2551, หน้า 44) มีข้อมูลว่าร้อยละ 20 ของผู้ที่หย่าร้างมีระยะเวลาการสมรสน้อยกว่า 3 ปี ร้อยละ 16 ของผู้ที่หย่าร้างมีระยะเวลาการสมรส 4 ปีถึง 5 ปี ร้อยละ 27 ของผู้ที่หย่าร้างมีระยะเวลาการสมรส 6 ปีถึง 10 ปี และร้อยละ 25 ของผู้ที่หย่าร้างมีระยะเวลาการสมรส 11 ปีถึง 20 ปี

สรุปได้ว่า การหย่าร้างมักเกิดขึ้นในช่วง 1-4 ปีแรก ของระยะเวลาการสมรส

จำนวนบุตร

รอนทรี และ คาเรียร์ (Rowntree & Carrier, 1958 อ้างอิงใน สมเกียรติ เบญจศาสตร์, 2541 หน้า 91) การศึกษาอัตราการหย่าร้างเมื่อทำการควบคุมระยะเวลาการสมรสแล้วอัตราการหย่าร้างจะพบสูงในคู่สมรสที่มีบุตร 2-3 คน จากข้อมูลจากสถิติขององค์การสหประชาชาติ ปี ค.ศ.

1978 แสดงจำนวนการหย่าร้างจำแนกตามจำนวนบุตรที่มีในบางประเทศ คำนวณเป็นอัตราส่วนร้อยละของการหย่าร้างตามจำนวนบุตร ส่วนการหย่าร้างที่เกิดขึ้นนั้น คู่สมรสที่ไม่มีบุตรมีอัตราส่วนร้อยละของการหย่าร้างสูงสุด และเมื่อจำนวนบุตรมากขึ้น อัตราส่วนร้อยละของการหย่าร้างจะลดลงตามลำดับ

นิติญาณ ปัทมสิริวัฒน์ (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการหย่าร้างและผลกระทบของการหย่าร้างในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้ที่หย่าร้างส่วนใหญ่มีบุตร 1 คน จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 35.76 รองลงมา มีบุตร 2 คน จำนวน 91 คิดเป็นร้อยละ 30.13 และมีบุตรมากกว่า 3 คนน้อยที่สุดจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.98

จิรวรรณ ธีรอรณะเศรษฐี (2550) ศึกษาเรื่อง การหย่าของสตรีและผลจากการหย่า: ศึกษาเฉพาะคดีหย่าของศาลจังหวัดอุตรธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว พบว่าด้านจำนวนบุตรสตรีหย่าร้างเกินกว่าครึ่งหนึ่งมีบุตร ในจำนวนที่มีบุตรพบว่า สตรีหย่าร้างส่วนมากประมาณครึ่งหนึ่งมีบุตร 2 คน สตรีหย่าร้างส่วนน้อยมีบุตร 6 คน

สรุปได้ว่า การมีบุตรเมื่อมีจำนวนบุตรน้อยมีแนวโน้มทำให้มีโอกาสในการหย่าร้างสูง
ระดับการศึกษา

กู๊ด (Goode, 1971-อ้างอิงใน วันทนา กลิ่นงาม, 2523) กล่าวว่า จากการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าประถมศึกษาจะมีแนวโน้มของการหย่าร้างสูงกว่าผู้ที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรือระดับวิทยาลัย และอัตราการหย่าร้างต่ำสุดสำหรับพวกที่มีการศึกษาระดับวิทยาลัย

กัลลิแกน และ บาร์ (Gulligan & Ban, 1978, 94 อ้างอิงใน สมเกียรติ เบญจศาสตร์, 2541, 94) พบว่า สตรีที่มีระดับการศึกษาต่ำทำให้การหย่าร้างสูงขึ้น

สุดา ภิรมย์แก้ว, 2529 (อ้างอิงใน พัชรินทร์ เจริญภักดี, 2551) พบว่า บุคคลที่มีการศึกษาในชั้นประถมหรือต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีแนวโน้มของการหย่าร้างสูงกว่าผู้ที่จบในชั้นมัธยม วิทยาลัย มหาวิทยาลัย กล่าวได้ว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำมีการหย่าร้างสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง

แบมพาส และ สวีท (Bumpas & Sweet, 1989 อ้างอิงใน พัชรินทร์ เจริญภักดี, 2551) ศึกษาพบว่า ยิ่งคู่สมรสมีการศึกษาแตกต่างกันมากเท่าใด ย่อมทำให้ไม่มั่นคงในชีวิตสมรสมากเท่านั้น โดยเฉพาะคู่สมรสที่ภรรยา มีระดับการศึกษาสูงกว่าสามี มีอัตราการหย่าร้างสูงกว่ามากกว่าในกลุ่มของคู่สมรสที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าภรรยา

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อยมีแนวโน้มของการหย่าร้างสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง

สถานภาพครอบครัว

Wallerstein & Farrington (1995 อ้างอิงใน รัชนีภรณ์ ศักดิ์ศรีวัฒนา, 2548) อธิบายว่าการมาจากครอบครัวที่หย่าร้างก็ทำให้บุคคลมีโอกาสหย่าร้างที่สูงขึ้นเมื่อแต่งงาน การวิจัยเปรียบเทียบผู้ที่เติบโตมาจากครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกันกับครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน พบว่ากลุ่มแรกมีอัตราการทำหย่าร้างสูงกว่า ทั้งนี้เพราะมีความอดทนและการอุทิศตนให้กับชีวิตสมรสน้อยกว่า ทั้งยังมีทัศนคติว่าการหย่าร้างเป็นทางออกที่ดี หากชีวิตสมรสมีปัญหา

มุลเลอร์ และ โป๊ป (Muller & Pope, 1977 หน้า 83 อ้างอิงใน สมเกียรติ เบญจศาสตร์, 2541 หน้า 18) ได้ศึกษาเรื่องความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสที่มาจากครอบครัวที่มีการหย่าร้าง หรือครอบครัวแตกแยกจะเป็นคู่สมรสที่มีความรู้สึกไว้มากต่อการมีชีวิตสมรสที่แตกแยกหรือชีวิตสมรสของคนกลุ่มนี้จะสิ้นสุดในสัดส่วนที่มากกว่าคู่สมรสที่มีจากครอบครัวสมบูรณ์ นอกจากนี้เมื่อควบคุมตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและถิ่นที่กำเนิดชนบทและเมื่อพบว่า คู่สมรสที่มาจากครอบครัวที่แตกแยก จะมีการหย่าร้างสูงกว่าคู่สมรสที่มาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองมีชีวิตที่สมบูรณ์

สุดา ภิรมย์แก้ว (2529 หน้า 6) พบว่า คู่สมรสที่มาจากครอบครัวที่ไม่มีความสุข มีแต่การทะเลาะเบาะแว้ง พ่อแม่แยกกันอยู่หรือหย่าร้างกัน แนวโน้มที่ประสบความล้มเหลวในชีวิตสมรสและเมื่อควบคุมตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม และถิ่นกำเนิดชนบทและเมืองแล้ว พบว่า คู่สมรสที่มาจากครอบครัวที่แตกแยกจะมีการหย่าร้างสูงกว่าคู่สมรสที่มาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองมีชีวิตสมรสที่สมบูรณ์

สรุปได้ว่า การมาจากครอบครัวที่หย่าร้างหรือพ่อแม่แยกกันอยู่มีแนวโน้มต่อการเกิดการหย่าร้าง

ความแตกต่างของอายุคู่สมรส

นิตยา พิริยธรรมวงศ์, 2533 (อ้างอิงใน พัชรินทร์ เจริญภักดี, 2551) ศึกษาข้อมูลการหย่าร้างเปรียบเทียบกับข้อมูลของผู้ที่ยังคงสมรสพบว่า ในด้านความแตกต่างของอายุระหว่างสามีและภรรยา นั้น ผู้ที่หย่าร้างและไม่หย่าร้างมีแบบแผนการสมรสเหมือนกัน คือ ส่วนใหญ่ชายมีอายุมากกว่าฝ่ายหญิงโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อภรรยาอายุมากกว่าสามี จากการศึกษ พบว่า ยิ่งคู่สมรสมีความแตกต่างกันทางอายุมากเท่าใด ย่อมทำให้ความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสมีมากขึ้นเท่านั้น

สรุปได้ว่า ยิ่งคู่สมรสมีความแตกต่างกันทางอายุมากเท่าใด ย่อมมีแนวโน้มทำให้เกิดการหย่าร้างมากขึ้นเท่านั้น

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

จิตราภา สุนทรพิพิธ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์2552) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่น่าไปสู่การหย่าร้าง มาจากความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวที่ลดน้อยลง อันเนื่องมาจากสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีผลทำให้รายจ่ายของครอบครัวสูงกว่ารายรับรายได้

ศิริรัตน์ ศิลอาภรณ์ (2545)การหย่าร้างนั้นเกิดขึ้นจากรายได้ไม่พอกับรายจ่าย ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่คิดทำมาหากิน เมื่อฐานะทางการเงินไม่มั่นคง คู่สมรสอาจหงุดหงิด ทะเลาะเบาะแว้งกันง่าย ๆ หรือแก้ปัญหาวิธีผิดๆ

สรุปได้ว่า การมีรายได้ไม่พอกับรายจ่ายมีแนวโน้มทำให้เกิดการหย่าร้าง

อาชีพ

นิตยา พิริยะธรรมวงศ์ (2533 หน้า 58-60) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคมระหว่างผู้หย่าร้างและผู้ไม่หย่าร้างในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การหย่าร้างในกรุงเทพมหานคร เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีสถานภาพทางอาชีพสูง โดยพบว่าฝ่ายหญิงหย่าร้างสูงมาก ในกลุ่มผู้หญิงที่มีอาชีพ และผู้ประกอบการอาชีพชั้นสูง ข้าราชการอื่นๆ ส่วนฝ่ายชายก็พบผลในทำนองเดียวกัน คือ กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพชั้นสูง ข้าราชการอื่นๆ เป็นกลุ่มที่มีการหย่าร้างสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ

วิวรรธน์ ธีรอรุณเศรษฐ์ (2550) ศึกษาเรื่อง การหย่าร้างของสตรีและผลจากการหย่า: ศึกษาเฉพาะคดีหย่าของศาลจังหวัดอุดรธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว พบว่าด้านอาชีพสตรีหย่าร้างส่วนมากเกินกว่าครึ่งหนึ่งประกอบอาชีพรับจ้าง รองลงมาอาชีพค้าขาย อาชีพทำนา ส่วนอาชีพรัฐวิสาหกิจมีจำนวนน้อยมากที่สุด

สรุปได้ว่า การหย่าร้างมีแนวโน้มเกิดขึ้นได้กับทุกกลุ่มอาชีพ

ปัจจัยด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อคู่สมรส

สุภรณ์ ลิ้มอารีย์ (มปป.)ผลของการหย่าร้างที่เกิดกับสตรี พบว่า ผลของการหย่าร้างที่เกิดกับสตรีหย่าร้างหลังการหย่าที่สำคัญมีดังนี้ อันดับ 1 ผลกระทบด้านความประพฤติ (79%)

ติดสุรา/เล่นการพนัน

อรุณรุ่ง บุญธนนตพงศ์ (2533, 66 อ้างอิงใน นลินี สุขเกษม, 2551, 59) จากการศึกษาพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของคู่สมรสที่ต้องการหย่าร้าง พบว่า การที่คู่สมรสดื่มเหล้าหรือเล่นการพนัน พบว่า ในกลุ่มเคยเล่นขอหย่าต่ำกว่าร้อยละ 30 เล็กน้อยในคู่สมรสมีพฤติกรรมนี้บ่อย ในขณะที่กลุ่มไม่เคยเล่นขอหย่ามีเพียงร้อยละ 11

สุภรณ์ ลิ้มอารีย์ (2536) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสตรีหย่าร้างพบว่า การหย่าร้างที่เกิดขึ้นเกิดจากสาเหตุในเรื่องการติดสุราและสิ่งเสพติดนั้นพบว่ามีจำนวนร้อยละ 84.21 ที่อดีตคู่สมรสติดสุราและยาเสพติด ซึ่งส่งผลให้ฝ่ายหญิงต้องการที่จะหย่าขาดจากอดีตคู่สมรส

เบญจพร ปัญญาวยง (2541) พบว่า สาเหตุหลายประการที่ทำให้คู่สมรสตัดสินใจหย่าร้าง การที่คู่สมรสติดยาเสพติดก็เป็นสาเหตุหนึ่ง

สรุปได้ว่า การการที่คู่สมรสมีพฤติกรรมติดสุรา/ติดสิ่งเสพติด/เล่นการพนันมีแนวโน้ม ทำให้เกิดการหย่าร้าง

ไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส (นอกใจ)

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2544) กล่าวว่า การนอกใจทำให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อคู่สมรส ซึ่งเป็นการทำลายขอบเขตของระบบคู่สมรส ทำให้บุคคลอื่นเข้ามาลวงล้ำความสัมพันธ์ที่เป็นสิ่งพิเศษเฉพาะคนสองคน กฎระเบียบ ลำดับอำนาจและความสัมพันธ์ภายในระบบจะมีการเปลี่ยนแปลงไป ผลสุดท้ายของการนอกใจ คือ การสิ้นสุดชีวิตสมรสและแตกสลายของครอบครัว

สุรพงษ์ อัมพันวงษ์ (2547) การนอกใจกันเป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในชีวิตคู่ที่อาจนำไปสู่การแตกแยกหย่าร้างในที่สุด เมื่อหญิงชายตกลงใจที่จะใช้ชีวิตร่วมกันต่างก็หวังว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะซื่อสัตย์ต่อตน การนอกใจเป็นการทำลายความไว้วางใจที่คู่สมรสเคยมีต่อกันและกัน ทำให้เกิดผลกระทบทางจิตใจหลายประการ เช่น ความโกรธ ความรู้สึกเจ็บปวดและความรู้สึกว่าตนเองถูกทรยศหลอกลวง รวมทั้งรู้สึกสูญเสียต่างๆ เช่น สูญเสียความนับถือตนเอง และสูญเสียครอบครัวที่เคยเป็นปึกแผ่น

เนลสัน (Janet Fowler Nelson, 1995 อ้างอิงใน ทัศนภา พรหมรักษ์, 2550) กล่าวไว้ในงานวิจัย "Marriage and divorce" ว่าสาเหตุสำคัญของการหย่าร้างก็คือ การนอกใจไปมีเพศสัมพันธ์ทางเพศกับผู้อื่น ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็นการสมสู่เพียงชั่วคราว หรือประพฤตินั้นนั้นอยู่เป็นประจำ และเคยกระทำนานมาแล้วแต่เพิ่งนำมาเปิดเผย การนอกใจเช่นนี้ทำให้ภรรยาโกรธและต่อมาก็กลัวจะเกิดการสั่นคลอนแคลนของชีวิตสมรสในอนาคต และความกลัวนี้จะนำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้ง อันเกิดการหย่าร้างในที่สุด ส่งผลกระทบต่อทางด้านสุขภาพของสตรี ได้แก่ การย่ำคิดย้ำทำ วิตกกังวล ก้าวร้าว และซึมเศร้า

สรุปได้ว่า การไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่สมรสเป็นพฤติกรรมมีแนวโน้มนำไปสู่การหย่าร้าง

การทำร้ายร่างกาย

สุภรณ์ ลิ้มอารีย์ (2536) ศึกษาเกี่ยวกับสตรีและการหย่าร้างพบว่า การหย่าที่เกิดขึ้นจากสาเหตุด้านความประพฤติในเรื่องชอบทำร้ายร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 40.48 โดยอดีตคู่สมรสชอบทำร้ายร่างกายโดยกรทุบตี และชกต่อยคู่สมรสของตนเองให้ได้รับความเจ็บปวด

สทริส และ เกลเลส (Straus & Gelles อ้างอิงใน อุมภาพร ตรังคสมบัติ, 2544) กล่าวว่า ความรุนแรงระหว่างคู่สมรสมีหลายแบบทั้งทางวาจา (Verbal violence) เช่น การใช้วาจาหยาบคาย ก้าวร้าวต่อกัน และทางร่างกาย (Physical violence) เช่น การใช้กำลังหรืออาวุธเพื่อประทุษร้าย ทางกายหรือทางเพศ การสำรวจในสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ.1985 พบว่าคู่สมรสร้อยละ 6.3 หรือ 3.4 ล้านคู่มือมีการทำร้ายร่างกายกันอย่างรุนแรงจนบาดเจ็บ สามี 1 ใน 8 คน จะทำร้ายร่างกายภรรยา อย่างน้อยหนึ่งครั้งในระยะเวลา 1 ปีที่ทำการศึกษา และภรรยา 3 ใน 100 คน จะถูกสามีตีบตีอย่างรุนแรง

สรุปได้ว่า การที่คู่สมรสมีพฤติกรรมทำร้ายร่างกายมีแนวโน้มทำให้เกิดการหย่าร้าง

การพูดจาก้าวร้าวหยาบคาย

สุภรณ์ ลิ้มอารีย์ (2536) ศึกษาเกี่ยวกับสตรีและการหย่าร้างพบว่า การหย่าที่เกิดขึ้นจากสาเหตุด้านความประพฤติในเรื่องของก้าวร้าวหยาบคายนั้น คิดเป็นร้อยละ 53.57

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2542) กล่าวว่า คำหยาบคายที่ออกมาจากปากที่ครั้งหนึ่งเคยไปรดดอกไม้หอมให้แก่กัน และเป็นกระสุนที่ทำให้ความรักในชีวิตสมรสถูกทำลาย ยิ่งพูดคำหยาบคายมากเท่าไร การตอบโต้กันก็จะรุนแรงมากขึ้นเท่านั้นอาจถึงขั้นลงไม้ลงมือทำร้ายร่างกายกัน เรียกได้ว่าการต่อว่าตาดทอนนี้เป็นตัวบ่อนทำลายความมั่นคงของครอบครัวที่น่ากลัวมากที่สุดอันหนึ่ง

วีรวิมล เอกกมลกุล (2548) ลักษณะของการพูดจาสื่อสารที่ไม่เหมาะสม เช่น การพูดจาสื่อสารแบบก้าวร้าว เช่น สามีตงงานไม่มีรายได้ สวณภรรยาต้องทำงานคนเดียว รายได้ลดลงจึงพูดจาตำหนิสามี ส่วนสามีก็พูดจาก้าวร้าวเพื่อตอบโต้ ต่างฝ่ายต่างเสียงดัง กล่าวโทษ ทำทนายและประชดประชันกัน การพูดจาแบบนี้เป็นการพยายามแสดงอำนาจข่มกันเพื่อสื่อสารว่าอีกฝ่ายไม่ดีไม่ถูกต้อง ทั้งคู่จะทะเลาะกัน ประชดประชันกันและอาจทวีความรุนแรงถึงขั้นทำลายข้าวของหรือทำร้ายร่างกายกันได้

สรุปได้ว่า การพูดจาก้าวร้าวหยาบคายหรือใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมมีแนวโน้มทำให้เกิดการหย่าร้าง

การปรับตัวเข้าหากัน

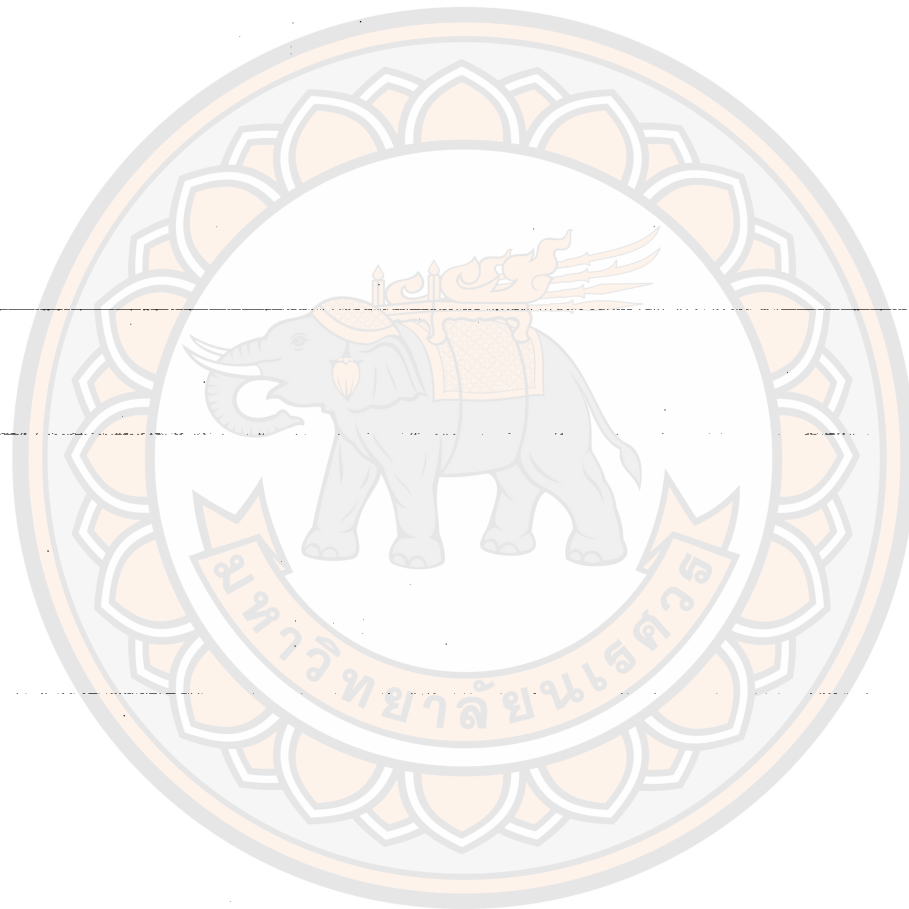
พุดิณี นนทิตูลา (2550) ศึกษาการปรับตัวของครอบครัวที่มีสตรีเป็นหัวหน้าครอบครัว ภายหลังจากการหย่าร้าง พบว่า สาเหตุของการหย่าร้างเริ่มจากการปรับตัวเข้าหากันไม่ได้ระหว่างสามี ภรรยาแล้วสิ้นสุดการเป็นสามีภรรยา อาจหย่าโดยความยินยอมหรือหย่าโดยคำพิพากษาของศาลก็ได้

สรุปได้ว่า การไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้มีแนวโน้มทำให้เกิดการหย่าร้าง

การไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์

ศิริรัตน์ ศิลลาภรณ์ (2545) สาเหตุของการหย่าร้างนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เกิดจากหลายๆปัจจัยรวมกัน ซึ่งปัญหาเรื่องเพศ เช่น การไม่ยอมร่วมหลับนอน ด้วย ความจำเป็นบทบาทและพฤติกรรมทางเพศ ความเบี่ยงเบนทางเพศ ก็เป็นหนึ่งในหลายๆสาเหตุที่ทำให้เกิดการหย่าร้าง

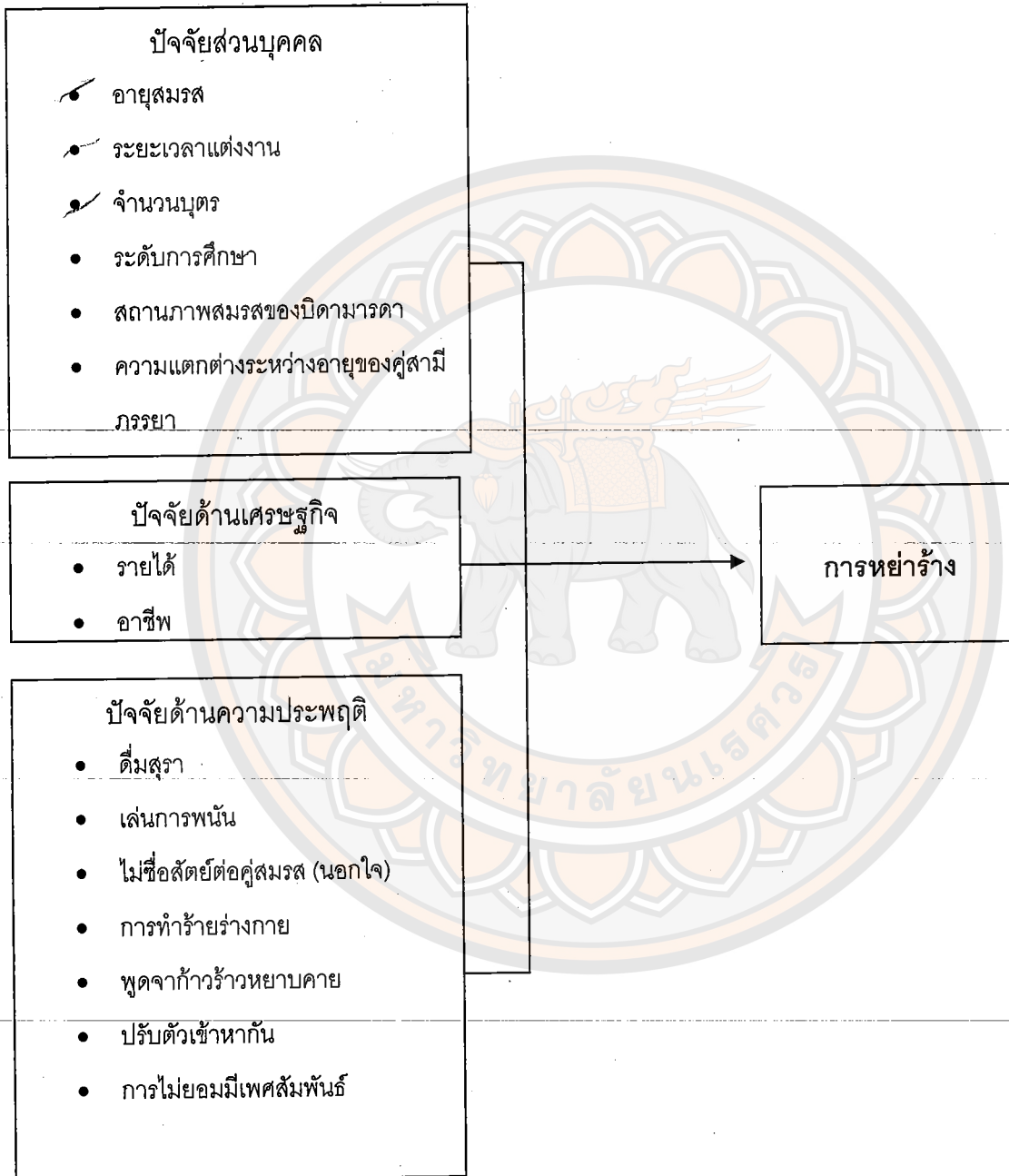
สรุปได้ว่า การไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์มีแนวโน้มทำให้เกิดการหย่าร้าง

กรอบแนวความคิด

ตัวแปรอิสระ/ตัวแปรต้น (Independent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลกและเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สตรีสมรสในวัยเจริญพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองพิษณุโลก จำนวน 23,947 ราย พ.ศ. 2549 (สำนักงานสถิติจังหวัดพิษณุโลก, 2550) สาเหตุที่เลือกอำเภอเมืองเป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจากจากข้อมูลการหย่าร้างของสตรีในจังหวัดพิษณุโลกพบว่า อำเภอเมืองเป็นอำเภอที่มีสถิติการหย่าร้างมากที่สุด

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้เลือกวิธีกำหนดขนาดของตัวอย่าง หาขนาดตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (เทียมจันท์ พานิชย์ผลสินไชย, ม.ป.ป. อ้างอิงใน มาตี กาญจนกิจสกุล, 2549, หน้า 97) ที่ประชากรจำนวน 23,947 ราย จะมีขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 ราย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ สตรีสมรสวัยเจริญพันธุ์ในอำเภอเมืองพิษณุโลก จำนวน 379 ราย โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถามดังต่อไปนี้

- 1) เคยผ่านการแต่งงานอย่างเป็นทางการมาแล้ว
- 2) ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ที่กำหนดเป็นคุณลักษณะเฉพาะของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ

- 1) สตรีที่มีอายุระหว่าง 15-49 ปี
- 2) สตรีที่เคยผ่านการแต่งงานอย่างเป็นทางการมาแล้ว

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีในจังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนบุตร สถานภาพสมรสของบิดา อายุแรกสมรส ระยะเวลาสมรส มารดา ความแตกต่างระหว่างอายุของคู่สามีและภรรยา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีในจังหวัดพิษณุโลก

โดยให้ระบุคำตอบดังต่อไปนี้ เป็นการถามเกี่ยวกับพฤติกรรมโดยแบ่งเกณฑ์ตามความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้

ไม่ปฏิบัติ หมายถึง 1 คะแนน

ปฏิบัติบ้างครั้ง หมายถึง 2 คะแนน

ปฏิบัติบ่อยครั้ง หมายถึง 3 คะแนน

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) การหย่าและไม่หย่าของสตรีที่เคยแต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก

โดยรายละเอียดของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 3
ตารางที่ 3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	มาตรวัด	การวัด
ตัวแปรอิสระ		
ปัจจัยส่วนบุคคล		
อายุแรกสมรส	อัตราส่วน	อายุเมื่อสมรสครั้งแรก
ระยะเวลาสมรส	อัตราส่วน	จำนวนเต็มปีของระยะเวลาการสมรส)
จำนวนบุตร	อัตราส่วน	จำนวนบุตรที่มีชีวิต
ระดับการศึกษา	อันดับ	- ไม่ได้รับการศึกษา - ประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนต้น - มัธยมศึกษาตอนปลาย-อนุปริญญาปวส. - ปริญญาตรี - สูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปร	มาตรวัด	การวัด
<u>ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ</u> รายได้	อัตราส่วน	เงินรายได้(บาท/เดือน)
อาชีพ	นามบัญญัติ	- ไม่มีอาชีพ - ข้าราชการ - พนักงานรัฐวิสาหกิจ - เอกชน - ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว - เกษตรกร - แม่บ้าน - อาชีพอื่นๆ(ระบุ).....
<u>ปัจจัยด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหา</u> ของคู่สมรส	อัตราส่วน	คะแนนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็น ปัญหาของคู่สมรส
<u>ตัวแปรตาม</u> สถานภาพสมรส	นามบัญญัติ	- หย่า - ไม่หย่า

3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการตรวจสอบเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความถูกต้อง โดยทำการทดสอบค่าความเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้แบบสอบถาม ครอบคลุมเนื้อหาและตรงประเด็นที่ต้องการศึกษา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาปริมาณชี้วัด และแบบสอบถาม เพื่อพิจารณาและระบุระดับความสอดคล้องลงในแบบรายงานผลการพิจารณา ซึ่งมีอยู่ 3 ระดับ คือ สอดคล้อง มีค่าเท่ากับ 1 ไม่น่าใจ มีค่าเท่ากับ 0 และไม่สอดคล้อง มีค่าเท่ากับ -1 พร้อมทั้งขอคำแนะนำเพื่อการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์

ผู้วิจัยได้นำไปให้ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจแก้ไข ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ทิพยวรรณ กิตติพร
2. ดร. ปัทมา สุพรรณกุล
3. ดร. ธนัช กนกเทศ

2. หลังจากได้รับผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและประเด็นที่ต้องการทราบ โดยใช้สูตร Index of item objective congruence: IOC ซึ่งค่าดัชนี IOC จะมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง 1 โดยข้อคำถามที่ดีควรมีค่า IOC ใกล้ 1 ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรมีการปรับปรุงแก้ไข (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2526)

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปทำการทดสอบ (pretest) จำนวน 30 ชุด กับประชากรที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างก่อนเพื่อนำไปทดสอบค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการทดสอบเพื่อดูค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือตามวิธีการของ Cronbach (Internal Consistency Conbach : Alpha) เพื่อดูค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ (r) ถ้ามีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้สูง แต่ถ้าค่าเข้าใกล้ศูนย์แสดงว่ามีความน่าเชื่อถือได้น้อยในการวิจัยทางสังคมศาสตร์สามารถยอมรับค่าความเชื่อถือของเครื่องมือได้ตั้งแต่ 0.7 (มาตี กาญจนกิจสกุล, 2549) (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ค) พบว่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.7432

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ สตรีที่แต่งงานในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามจำนวน 379 ชุด โดยแจกแบบสอบถามแก่ผู้ที่สมัครใจในการให้ข้อมูล เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมาแล้ว จึงนำไปตรวจสอบความสมบูรณ์ สรุปข้อมูลเป็นจำนวน 379 ชุดตามขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในอำเภอเมืองพิษณุโลก ใช้วิธีวิจัยปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัย จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อเท็จจริงที่ค้นพบ โดยจะวิเคราะห์ตามตัวแปรที่ทำการศึกษาและตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปทางด้านส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และพฤติกรรมของคู่สมรส

ตอนที่ 2 สถานภาพสมรสของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปทางด้านส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และพฤติกรรมของคู่สมรส

การศึกษานี้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างสตรีที่แต่งงานในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 379 ราย โดยจำแนกตามคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คุณลักษณะทั่วไปทางด้านส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และพฤติกรรมของคู่สมรส

คุณลักษณะ	จำนวน(คน) n=379	ร้อยละ (100.0)
ปัจจัยส่วนบุคคล		
ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษา	80	21.1
- มัธยมศึกษาตอนต้น	80	21.1
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	72	19.0
- อนุปริญญา/ปวส.	57	15.0
- ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี	90	23.8
จำนวนบุตร		
- ไม่มีบุตร	71	18.7
- 1 คน	112	29.6
- 2 คน	135	35.6
- 3 คน	61	16.1

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คุณลักษณะ	จำนวน(คน) n=379	ร้อยละ (100.0)
สถานภาพสมรสบิดามารดา		
- หย่าร้าง/แยกกันอยู่	85	22.4
- สมรส	231	60.9
- หม้าย	63	16.6
อายุแต่งงานครั้งแรก		
- ต่ำกว่า 20 ปี	159	42.0
- 20 ถึง 25 ปี	137	36.1
- 25 ปีขึ้นไป	83	21.9
ค่าเฉลี่ย (mean) = 22 ปี, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) = 4.17		
ระยะเวลาสมรส		
- 1 ถึง 10 ปี	194	51.2
- 11 ถึง 20 ปี	128	33.8
- 20 ปีขึ้นไป	57	15.0
ค่าเฉลี่ย (mean) = 12 ปี, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) = 7.69		
ความแตกต่างระหว่างอายุของคู่สามีภรรยา		
- อายุเท่ากัน	123	32.5
- สามีอายุมากกว่าภรรยา	204	53.8
- สามีอายุน้อยกว่าภรรยา	52	13.7
ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ		
รายได้		
- ต่ำกว่า 1,000 ถึง 4,999 บาท	70	18.5
- 5,000 ถึง 9,999 บาท	186	49.1
- 10,000 ถึง 14,999 บาท	55	14.5
- ตั้งแต่บาท 14,999 ขึ้นไป	68	17.9
ค่าเฉลี่ย (mean) = 9854.67 บาท, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) = 8048.76		
ค่าต่ำสุด (minimum) = 0 บาท, ค่าสูงสุด (maximum) = 55,000 บาท		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คุณลักษณะ	จำนวน(คน) n=379	ร้อยละ (100.0)
อาชีพ		
- ไม่มีอาชีพ	11	2.9
- ลูกจ้างของรัฐและเอกชน	156	41.2
- เจ้าของกิจการ	139	36.7
- รับจ้าง	45	11.9
- แม่บ้าน	25	6.6
- อาชีพอื่นๆ	3	.8
ปัจจัยทางด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของคู่สมรส		
ติ่มสุรา(เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์)		
- ไม่ปฏิบัติ	130	34.3
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	159	42.0
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	90	23.7
เล่นการพนัน		
- ไม่ปฏิบัติ	262	69.1
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	79	20.8
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	38	10.0
ไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส (นอกใจ)		
- ไม่ปฏิบัติ	265	69.9
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	51	13.5
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	63	16.7
ทำร้ายร่างกายจนท่านได้รับบาดเจ็บ		
- ไม่ปฏิบัติ	330	87.1
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	25	6.6
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	24	6.3

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คุณลักษณะ	จำนวน(คน) n=379	ร้อยละ (100.0)
พุดจนทำให้ท่านได้รับความอับอาย		
- ไม่ปฏิบัติ	309	81.5
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	47	12.4
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	23	6.1
ไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้		
- ไม่ปฏิบัติ	275	72.6
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	66	17.4
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	38	10.1
ไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ร่วมกันเหมือนคู่อื่น		
- ไม่ปฏิบัติ	266	70.2
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	88	23.3
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	25	6.6

1. คุณลักษณะด้านปัจจัยส่วนบุคคล

จากผลการวิเคราะห์ ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการศึกษา พบว่า มีระดับศึกษาอยู่ที่ระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษา และต่ำกว่าประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 21.1 21.1 19.5 และ 15.0 ตามลำดับ

จำนวนบุตรของกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนบุตร 2 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงมา มีบุตร 1 คน ไม่มีบุตร และมีบุตร 3 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 18.8 และ 16.1 ตามลำดับ

สถานภาพสมรสของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 60.9 หม้าย หย่าร้าง/แยกกันอยู่ และหม้าย คิดเป็นร้อยละ 22.4 และ 16.6 ตามลำดับ

อายุที่แต่งงานครั้งแรกของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างแต่งงานครั้งแรกเมื่ออายุ ต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมาคือ 20 ถึง 25 ปี และ 25 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 36.1 และ 21.9 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยของอายุเมื่อแต่งงานครั้งแรกเท่ากับ 22 ปี และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.17

ระยะเวลาสมรสของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการศึกษา พบว่า อยู่ด้วยกัน 1 ถึง 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.2 รองลงมาคือ 11 ถึง 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.8 และ 15.0 โดยมีค่าเฉลี่ยของระยะเวลาสมรสเท่ากับ 12 ปี และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.69

ส่วนในด้านของความแตกต่างระหว่างอายุของคู่สามีภรรยาของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสามีอายุมากกว่าภรรยา คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมาคือ อายุเท่ากัน และสามีอายุน้อยกว่าภรรยา คิดเป็นร้อยละ 32.5 และ 13.7 ตามลำดับ

2. คุณลักษณะด้านเศรษฐกิจ

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 5,000 ถึง 9,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.1 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 1,000 ถึง 4,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.5 ส่วนรายได้ 14,999 ขึ้นไป และ 10,000 ถึง 14,999 คิดเป็นร้อยละ 17.9 และ 14.5 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9854.670 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8048.76855

ส่วนในด้านของอาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นลูกจ้างรัฐและเอกชนคิดเป็นร้อยละ 41.2 รองลงมาคือ เจ้าของกิจการคิดเป็นร้อยละ 36.7 ส่วนรับจ้าง แม่บ้าน ไม่มีอาชีพและอาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 11.9 6.6 2.9 และ ตามลำดับ

3. คุณลักษณะด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของคู่สมรส

เมื่อพิจารณาถึงคุณลักษณะทางด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของคู่สมรส พบว่า ส่วนใหญ่คู่สมรสของกลุ่มตัวอย่างดื่มสุรา นานๆ ครั้ง คิดเป็น 42.0 รองลงมาคือ ไม่ปฏิบัติ และปฏิบัติบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 34.3 และ 23.7 ตามลำดับ

ส่วนในด้านเล่นการพนัน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 69.1 รองลงมาคือ ปฏิบัตินานๆ ครั้ง และปฏิบัติบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.8 และ 10.0 ตามลำดับ

สำหรับการวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมกรรมกรไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส(นอกใจ) พบว่าคู่ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 69.9 รองลงมาคือ ครั้งปฏิบัติบ่อยครั้ง และ ปฏิบัตินานๆ คิดเป็นร้อยละ 16.7 และ 13.5 ตามลำดับ

ส่วนด้านทำร้ายร่างกายคู่สมรสจนได้รับบาดเจ็บ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 87.1 รองลงมาคือ ปฏิบัตินานๆครั้ง และปฏิบัติบ่อยครั้งคิดเป็นร้อยละ 6.6 และ6.3

ส่วนของการพูดให้ได้รับความอับอาย พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 81.5 รองลงมาคือปฏิบัตินานๆครั้ง และปฏิบัติบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.4 และ 6.1 ตามลำดับ

ส่วนในด้านการไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 72.6 รองลงมาคือปฏิบัตินานๆครั้ง และปฏิบัติบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 17.4 และ 10.1 ตามลำดับ

สำหรับการไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์กันเหมือนคู่อื่น พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 70.2 รองลงมาคือ ปฏิบัตินานๆครั้ง และปฏิบัติบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 23.3 และ 6.6 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สถานภาพสมรสของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก

การศึกษาครั้งนี้ต้องการทราบถึงสถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผลการสำรวจสถานภาพการสมรสกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

สถานภาพสมรส	จำนวน(คน)	ร้อยละ
- หย่า	126	33.3
- ไม่หย่า (สถานภาพสมรสแบบอยู่ด้วยกัน)	253	66.7
รวม	379	100.0

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 379 คน มีสถานภาพสมรสเป็นไม่หย่าสูงกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสเป็นหย่า กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสเป็นหย่า คิดเป็นร้อยละ 33.3 และเป็นผู้ที่มีสถานภาพสมรสเป็นไม่หย่า คิดเป็นร้อยละ 66.7 (ดังตารางที่ 5)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก

สำหรับวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ ต้องการศึกษปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีในจังหวัดพิษณุโลก โดยการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร (Multivariate Analysis) ด้วยวิธีการถดถอยแบบ (Logistic Regression) ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก

ตัวแปรอิสระ	B	Exp (B)	p-value
ค่าคงที่ (constant)	-2.893	.055	.014
ปัจจัยส่วนบุคคล			
ระดับการศึกษา			
- ประถมศึกษา/ต่ำกว่าประถมศึกษา(กลุ่มอ้างอิง)			
- มัธยมศึกษาตอนต้น	-.436	.646	.383
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	.677	1.968	.167
- อนุปริญญา/ปวส.	-.052	.950	.931
- ตั้งแต่ปริญญาตรี ขึ้นไป	.694	2.001	.264
จำนวนบุตร	-.204	.815	.242
สถานภาพสมรสบิดามารดา			
- สมรส (กลุ่มอ้างอิง)			
- หย่าร้าง/แยกกันอยู่	2.025	7.575	<.001**
- หม้าย	.769	2.157	.060
อายุแต่งงานครั้งแรก	-.416	.660	.056
ระยะเวลาสมรส	-.027	.973	.260
ความแตกต่างระหว่างอายุของคู่สามีภรรยา			
- อายุเท่ากัน (กลุ่มอ้างอิง)			
- สามีอายุมากกว่าภรรยา	.864	2.374	.014*
- สามีอายุน้อยกว่าภรรยา	.972	2.644	0.56
ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ			
รายได้	.000	1.000	.833

ตารางที่ 6 (ต่อ)

n=379

ตัวแปรอิสระ	B	Exp (B)	p-value
อาชีพ			
- ไม่มีอาชีพ (กลุ่มอ้างอิง)			
- ลูกจ้างของรัฐและเอกชน	.880	2.412	.418
- เจ้าของกิจการ	1.225	3.405	.233
- รับจ้าง	.230	1.258	.832
- แม่บ้าน	1.645	5.182	.155
- อาชีพอื่น	-.413	.661	.892
ปัจจัยทางด้านพฤติกรรมของคู่สมรส			
ดื่มสุรา(เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์)			
- ไม่ปฏิบัติ (กลุ่มอ้างอิง)			
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	.473	1.500	.263
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	.584	1.844	.158
เล่นการพนัน			
- ไม่ปฏิบัติ (กลุ่มอ้างอิง)			
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	-.321	.726	.430
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	.637	1.892	.283
ไม่ซื้อสตั๊ดต่อคู่สมรส (นอกใจ)			
- ไม่ปฏิบัติ (กลุ่มอ้างอิง)			
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	1.481	4.399	<.001**
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	2.149	8.574	<.001**
ทำร้ายร่างกายจนท่านได้รับบาดเจ็บ			
- ไม่ปฏิบัติ (กลุ่มอ้างอิง)			
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	.263	1.301	.666
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	.222	1.022	.973

ตารางที่ 6 (ต่อ)

n=379

ตัวแปรอิสระ	B	Exp (B)	p-value
พุดจนทำให้ท่านได้รับความอับอาย			
- ไม่ปฏิบัติ (กลุ่มอ้างอิง)			
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	-.074	.929	.884
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	-.486	.615	.489
ไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้			
- ไม่ปฏิบัติ (กลุ่มอ้างอิง)			
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	-.050	.951	.909
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	.871	2.389	.160
ไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ร่วมกันเหมือนคู่อื่น			
- ไม่ปฏิบัติ (กลุ่มอ้างอิง)			
- ปฏิบัตินานๆครั้ง	-.066	.936	.870
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง	-.423	.655	.497
Hosmer and Lemeshow	7.728 (p-value = .460)		
Pseudo R-Square	0.508		
Percentage Correct	82.3		

sig 0.05* sig 0.001**

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 15 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล อายุสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาสมรส จำนวนบุตร สถานภาพสมรสของบิดามารดา ความแตกต่างระหว่างอายุของคู่สามีภรรยา รายได้ อาชีพ เล่นการพนัน ไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส (นอกใจ) การทำร้ายร่างกาย พุดจก้าวร้าวยหยาบคาย ปรับตัวเข้าหากัน และการไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ ที่ใช้ในการศึกษานี้ทั้งหมด สามารถอธิบายถึงความผันแปรของการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลกได้ร้อยละ 50.8 ($R^2 = 0.508$) และแบบจำลองนี้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องถึงร้อยละ 82.3 (Percentage Correct = 82.3)

ดังสมการทำนายการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลกได้ดังนี้

การหย่าร้าง = $-2.893 - .436(\text{มัธยมศึกษาตอนต้น}) + .677(\text{มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.}) - .052(\text{อนุปริญญา/ปวส.}) + .694(\text{ตั้งแต่ปริญญาตรี ขึ้นไป}) - .204(\text{จำนวนบุตร}) + 2.025(\text{หย่าร้าง/แยกกันอยู่}) + .769(\text{หม้าย}) - .416(\text{อายุแต่งงานครั้งแรก}) - .027(\text{ระยะเวลาสมรส}) + .864(\text{สามีอายุมากกว่าภรรยา}) + .972(\text{สามีอายุน้อยกว่าภรรยา}) + .000(\text{รายได้}) + .880(\text{ลูกจ้างของรัฐและเอกชน}) + 1.225(\text{เจ้าของกิจการ}) + .230(\text{รับจ้าง}) + 1.645(\text{แม่บ้าน}) - .413(\text{อาชีพอื่น}) + .473(\text{ดื่มสุราปฏิบัติมานานๆ ครั้ง}) + .584(\text{ดื่มสุราปฏิบัติบ่อยครั้ง}) - .321(\text{เล่นการพนันปฏิบัติมานานๆ ครั้ง}) + .637(\text{เล่นการพนันปฏิบัติบ่อยครั้ง}) + 1.481(\text{ไม่ซื้อสัตย์ต่อคู่สมรสปฏิบัติมานานๆ ครั้ง}) + 2.149(\text{ไม่ซื้อสัตย์ต่อคู่สมรสปฏิบัติบ่อยครั้ง}) + .263(\text{ทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บปฏิบัติมานานๆ ครั้ง}) + .222(\text{ทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บปฏิบัติบ่อยครั้ง}) - .074(\text{พูดจนทำให้ท่านได้รับความอับอายปฏิบัติมานานๆ ครั้ง}) - .486(\text{พูดจนทำให้ท่านได้รับความอับอายปฏิบัติบ่อยครั้ง}) - .050(\text{ไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ปฏิบัติมานานๆ ครั้ง}) + .871(\text{ไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ปฏิบัติบ่อยครั้ง}) - .066(\text{ไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ร่วมกันเหมือนคู่อื่นปฏิบัติมานานๆ ครั้ง}) - .423(\text{ไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ร่วมกันเหมือนคู่อื่นปฏิบัติบ่อยครั้ง})$

ผลการวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก (Logistic Regression) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ สถานภาพสมรสของบิดามารดา ความแตกต่างระหว่างอายุของคู่สามีภรรยา และการไม่ซื้อสัตย์ต่อคู่สมรส (นอกใจ) (ดังตารางที่ 6) มีรายละเอียดของแต่ละตัวแปรดังนี้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เมื่อบิดามารดามีสถานภาพสมรสเป็นหย่าร้าง/แยกกันอยู่ เมื่อเทียบกับกลุ่มที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสอยู่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสเป็นหย่าร้าง/แยกกันอยู่ จะมีโอกาสในการหย่าร้างมากกว่ากลุ่มที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสอยู่ คิดเป็น 7.575 เท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p\text{-value} < .001$)

นอกจากนี้ความแตกต่างระหว่างอายุของคู่สามีภรรยา เมื่อสามีอายุมากกว่าภรรยาทำให้โอกาสในการหย่าร้างสูงกว่าการมีอายุเท่ากันคิดเป็น 2.375 เท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p\text{-value} = .014$)

สำหรับการวิเคราะห์ถึงปัจจัยด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของคู่สมรส พบว่า เมื่อคู่สมรสมีพฤติกรรมไม่ซื้อสัตย์ต่อคู่สมรส (นอกใจ) ปฏิบัติบ่อยครั้ง และนานๆ ครั้ง จะมีโอกาสในการหย่าร้างมากกว่ากลุ่มที่ซื้อสัตย์ต่อคู่สมรส (ไม่นอกใจคู่สมรส) คิดเป็น 8.574 ($p\text{-value} < .001$) และ 4.399 เท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p\text{-value} < .001$) ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกวิธีกำหนดขนาดของตัวอย่าง หาขนาดตัวอย่าง โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ที่ประชากรจำนวน 23,947 ราย ซึ่งตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 379 ราย

สรุปผลการวิจัย

ในด้านคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า มีระดับการศึกษาอยู่ที่ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีบุตร 2 คน เมื่อพิจารณาถึงสถานภาพสมรสบิดามารดาส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นสมรส และแต่งงานครั้งแรกอายุต่ำกว่า 20 ปี ในด้านของระยะเวลาที่อยู่ด้วยกันพบว่ามากกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาอยู่ด้วยกัน 1 ถึง 10 ปี และความแตกต่างระหว่างอายุของคู่สามีภรรยา พบว่า มากกว่าครึ่งเป็นสามีอายุมากกว่าภรรยา ส่วนด้านปัจจัยด้านเศรษฐกิจ พบว่าอยู่ในส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี และกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งมีอาชีพเป็นลูกจ้างของรัฐและเอกชน เมื่อพิจารณาถึงคุณลักษณะทางด้านพฤติกรรมของคู่สมรส พบว่า ส่วนใหญ่คู่สมรสของกลุ่มตัวอย่างดื่มสุรา นานๆครั้ง เล่นการพนัน การไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส(นอกใจ) การทำร้ายร่างกายคู่สมรสจนได้รับบาดเจ็บ การพูดให้ได้รับความอับอาย ไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ การไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์กันเหมือนคู่อื่น พบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเป็นไม่ปฏิบัติ

สำหรับการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า มากกว่าครึ่งของตัวอย่าง (ร้อยละ 66.7) เป็นผู้มีสถานภาพสมรส สำหรับผลการวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก พบว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดา ความแตกต่างระหว่างอายุของคู่สามีภรรยา และพฤติกรรมของคู่สมรส จะมีโอกาสการหย่าร้างสูง ในขณะที่ตัวแปร ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ อายุแต่งงานครั้งแรก ไม่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลกแต่อย่างใด

โดยที่ตัวแปรอิสระทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถร่วมกันอธิบายถึงความผันแปรของการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก ได้ร้อยละ 50.8 และแบบจำลองนี้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องถึงร้อยละ 82.3

อภิปรายผล

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก และวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปและนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาบ่งชี้ว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดา ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง/แยกกันอยู่ จะมีโอกาสเกิดการหย่าร้างมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวที่อยู่ด้วยกัน ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สอดคล้องกับผลงานของ รัชณีกรณีย์ ศักดิ์ศรีวัฒนา (2548) สมเกียรติ เบญจศาสตร์ (2541) และ สูดา ภิรมย์แก้ว (2529) พบว่า การมาจากครอบครัวหย่าร้าง/แยกกันอยู่จะมีการหย่าร้างสูงกว่าการมาจากครอบครัวที่อยู่ด้วยกันหรือมาจากครอบครัวที่สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส (Theory of Marital Quality and Marital Stability) พบว่า การที่บุคคลหรือคู่สมรสมาจากครอบครัวที่สมบูรณ์จะทำให้มีแนวโน้มเกิดการหย่าร้างลดลง

2. ผลการศึกษาบ่งชี้ว่า ความแตกต่างระหว่างคู่สามีภรรยา ส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก กล่าวคือ การที่สามีมีอายุมากกว่าภรรยาส่งผลต่อการหย่าร้างมากกว่าอายุเท่ากันและสามีอายุน้อยกว่าภรรยา ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สอดคล้องกับผลงานของ พัทธินทร์ เจริญศักดิ์ (2551) ที่ศึกษาพบว่า ยิ่งคู่สมรสมีความแตกต่างกันทางอายุมากเท่าใดย่อมทำให้เกิดความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีคุณภาพชีวิตสมรสและความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส (Theory of Marital Quality and Marital Stability) พบว่า การที่คู่สมรสมีความคล้ายคลึงกันของคู่สมรส (Homogamy) ได้แก่ เชื้อชาติ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ศาสนา สติปัญญา อายุ เป็นต้น ทำให้มีแนวโน้มไม่เกิดการหย่าร้าง

3. ผลการศึกษาของอุมาพร ตรังคสมบัติ (2544) และสุรพงษ์ อำพันวงษ์ (2547) บ่งชี้ว่าการนอกใจเป็นการทำลายความไว้วางใจที่คู่สมรสเคยมีต่อกันและกัน ทำให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ซึ่งนำไปสู่การหย่าร้าง และสอดคล้องทฤษฎีการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงสถานภาพ

สมรส พบว่า บุคคลย่อมเป็นไปตามบรรทัดฐานและวัฒนธรรมในสังคมได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศีลธรรม ข้อบังคับทางศาสนาและกฎหมาย ซึ่งหากปัจจัยเหล่านี้มีบทบาทมากก็จะส่งผลให้เกิดการหย่าร้างสูง/ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ที่ศึกษา พบว่า การไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส(นอกใจ) ส่งผลต่อการหย่าร้าง และเป็นที่น่าสังเกตว่าแม้คู่สมรสจะมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อคู่สมรส เช่น ดื่มสุรา เล่นการพนัน ทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บ พุดจนทำให้ท่านได้รับความอับอาย ไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ ไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ร่วมกันเหมือนผู้อื่น แต่สิ่งที่คู่สมรสยอมไม่ได้จำเป็นต้องเกิดการหย่าร้าง คือ การไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส(นอกใจ) แสดงให้เห็นว่า การซื่อสัตย์ต่อคู่สมรสเป็นปัจจัยสำคัญกว่าปัจจัยอื่นๆ ดังนั้นคู่สมรสจึงควรสร้างความมั่นใจให้กันและกันว่าไม่ได้นอกใจคู่สมรสของตนเองก็จะทำให้เกิดการหย่าร้างลดลง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปใช้

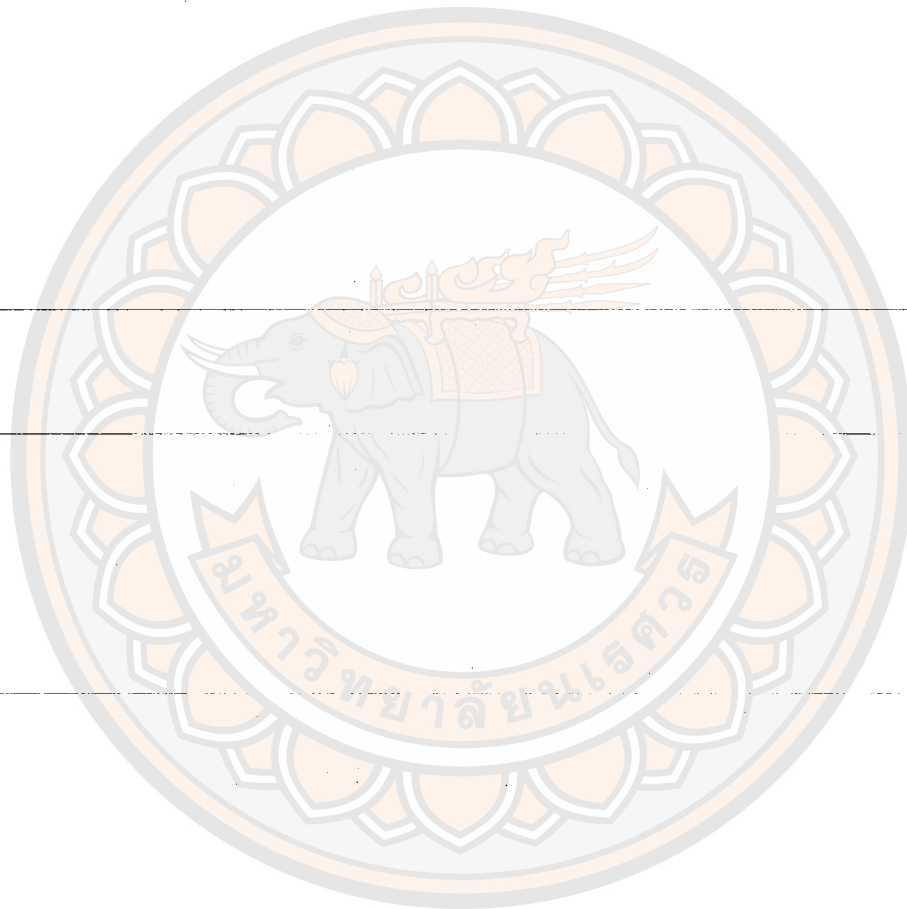
1. ผลจากการศึกษาพบว่า คู่สมรสที่มีบิดามารดาหย่าร้างจะมีโอกาสหย่าร้างมากกว่าคู่สมรสที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ถ้าคู่สมรสที่แต่งงานกับอีกฝ่ายที่บิดามารดาหย่าร้าง ต้องเข้าใจคู่สมรสที่มาจากครอบครัวที่หย่าร้างว่าปมในอดีตอาจมีผลต่อความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานที่มีภรรยา ดังนั้นคู่สมรสจะต้องเข้าใจและหาวิธีระครองชีวิตคู่ให้ดำเนินต่อไป
2. ผลจากการศึกษาพบว่า การที่สามีมีอายุมากกว่าภรรยาจะมีโอกาสหย่าร้างมากกว่าอายุเท่ากันและสามีอายุน้อยกว่าภรรยา ต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัย เพราะถ้าสามีอายุมากกว่าอาจมีความหึงหวงภรรยาที่มีอายุน้อยกว่าหรือความแตกต่างระหว่างวัยอาจมีผลต่อความคิดความชอบที่แตกต่างกัน ดังนั้น คู่สมรสที่มีความต่างด้านอายุจึงควรพูดคุยกันในปัจจุบันที่จะเป็นปัญหาต่อชีวิตคู่อย่างเปิดอก
3. ผลจากการศึกษาพบว่า การนอกใจเป็นการทำลายความไว้วางใจที่คู่สมรสเคยมีต่อกันและกัน ทำให้มีโอกาสหย่าร้าง คู่สมรสควรสร้างความมั่นใจให้กันและกันว่าไม่ได้นอกใจคู่สมรสของตนเองก็จะทำให้เกิดการหย่าร้างลดลง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายที่ผ่านการแต่งงานมาแล้ว ซึ่งอาจทำให้พบผลการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป

2. การศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของการหย่าร้างได้เพียงร้อยละ 50.8 ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังมีตัวแปรอิสระอีกส่วนหนึ่งที่อาจจะส่งผลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก แต่ในการศึกษาคครั้งนี้ไม่ได้ทำการศึกษาตัวแปรอิสระในส่วนที่เหลือ ดังนั้นหากมีการศึกษาหรืองานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถอธิบายความผันแปรของการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลกให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการหย่าร้าง

3. ถ้าสามีนอกใจแต่มีบุตรด้วยกัน จะมีโอกาสหย่าร้างหรือไม่

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บรรณานุกรม

- กระทรวงมหาดไทย สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม, 2552 จาก <http://www.dopa.go.th/dopanew/marr&yaa/2549/statsy.php?content=36>
- กุสุมา พลแก้ว. (2544). การปรับตัวทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้หญิงในสังคมชนบท ภายหลังการหย่าร้าง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543, สิงหาคม). ครอบครัวสุขหรือทุกข์ขึ้นอยู่กับปาก. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม, 2552 จาก <http://www.oknation.net/blog/putty1983/2007/05/27/entry-6>
- จิตราภา สุนทรพิพิธ (2551). ภาวะ ตก.เป็นปัจจัยหลักทำสถาบันครอบครัวอ่อนแอ-หย่าร้าง สูง สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม, 2552 จาก <http://www.bis.in.th/index.php?topic=20832.msg160134#msg160134>
- ธัญภา พรหมรักษ์. (2550). ผู้หญิง ความรุนแรงในครอบครัว การหย่าร้างในฐานะทางเลือก. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นลินี สุขเกษม. (2551). การวิเคราะห์เส้นทางของการหย่าร้างในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิตยา พิริยะธรรมวงศ์ (2533). การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคมระหว่างผู้หย่าร้างและผู้ไม่หย่าร้างในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิตยาณันท์ ปัทมสิริวัฒน์. (2548). ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการหย่าร้างและผลกระทบของการหย่าร้างในจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- เบญจพร ปัญญาียง (2541, มกราคม-ธันวาคม). ครอบครัวหย่าร้าง. วารสารสุขวิทยาจิต. 2(1): 36-42.
- พฤติณี นนทตุลา. (2550). การปรับตัวของครอบครัวที่มีสตรีเป็นหัวหน้าครอบครัว ภายหลังการหย่าร้าง. วิทยานิพนธ์ปริญญา พศ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัชรินทร์ เจริญภักดี. (2551). การวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยที่ทำให้เกิดการหย่าร้าง ในครอบครัวไทย. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- มาตี กาญจนกิจสกุล. (2549). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคม**. สาขาวิชาพัฒนาศังคม
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มาลี จิรวัดนานนท์. (2545). **กระบวนการเข้าสู่การเป็นครอบครัวแม่คนเดียว**.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รัชณีกรรณ์ ศักดิ์ศรีวัฒนา. (2548). **เปรียบเทียบการทำหน้าที่ของครอบครัวและ
ภาวะซึมเศร้าในนักเรียนวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวหย่าร้างกับครอบครัวปกติ**.
วิทยานิพนธ์ พศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. พ.ศ. 2542.
กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.
- วัชรีย์ บุญวิทยา. (2551). **กระบวนการตัดสินใจหย่าร้างและกระบวนการจัดการชีวิตภายหลังการหย่าร้างของผู้หญิง**. วิทยานิพนธ์ สม.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันทนา กลิ่นงาม. (2523). **ภาวะการหย่าร้างของประชากรในกรุงเทพมหานคร ระหว่าง
ปี พ.ศ. 2512-2521**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., (วิจัยประชากรและสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิวรรณ์ ธีรอรุณเศรษฐ์. (2550). **การหย่าของสตรีและผลจากการหย่า: ศึกษาเฉพาะ
คดีหย่าของศาลจังหวัดอุดรธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วีรวิมล เอกกมลกุล. (2548). **การพูดจาสื่อสารในชีวิตคู่**. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2552,
จาก <http://www.clinicrak.com/messages/viewmessage.php?id=0332&maintype=>
- ศิริรัตน์ ศิลอาภรณ์. (2545). **การหย่าร้าง**. สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2552,
จาก <http://www.school.net.th/library/create-web/10000/generality/10000-4322.html>
- สมเกียรติ เบญจศาสตร์. (2541). **สภาวะความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสในจังหวัด
นครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ ด.บ., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สายฤดี วรภิโจคาทร. (2552). **ห่วงครอบครัวไทยวิกฤต-สถิติหย่าร้างพุ่ง**. มติชน.
สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2552, จาก [http://www.thaimental.com/modules.php?](http://www.thaimental.com/modules.php?name=News&file=article&sid=1179)
[name=News&file=article&sid=1179](http://www.thaimental.com/modules.php?name=News&file=article&sid=1179)
- สุดาภิรมย์แก้ว. (2529). **สาเหตุของการหย่าร้างในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุภาพร จารุกิตติพงษ์. (2549). การปรับตัวของสตรีในเมืองเชียงใหม่หลังการหย่าร้าง.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สุพัตรา สุภาพ. (2545 ก). ปัญหาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช

สุภรณ์ ลิ้มอารีย์ และ พนม ลิ้มอารีย์. (2536). สตรีและการหย่าร้าง. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ

: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

สุภรณ์ ลิ้มอารีย์. (2536). สตรีและการหย่าร้าง. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ

โรฒ, มหาสารคาม.

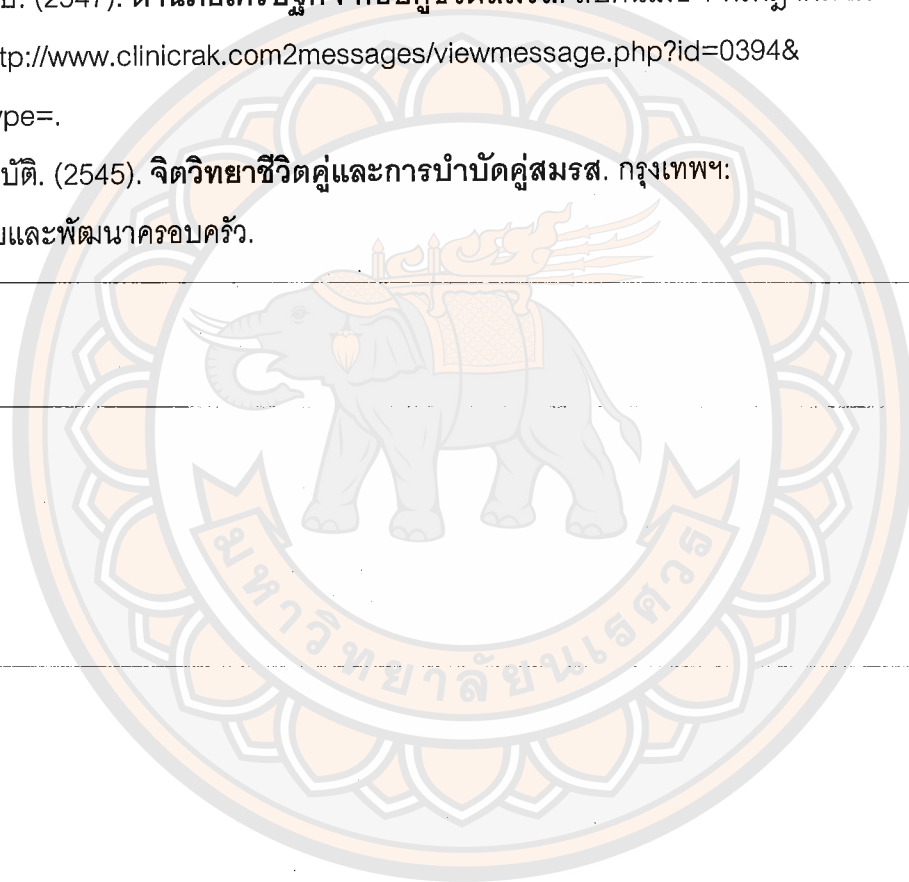
สุรพงศ์ อำพันวงษ์. (2547). ด้านภัยเศรษฐกิจ กอบกู้ชีวิตสมรส. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2552,

จาก <http://www.clinicrak.com2messages/viewmessage.php?id=0394&>

maintype=.

อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2545). จิตวิทยาชีวิตคู่และการบำบัดคู่สมรส. กรุงเทพฯ:

ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลกและปัจจัยที่อิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านโปรดตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด ข้อมูลที่ได้จะนำเสนอในภาพรวม คำตอบของท่านไม่มีผลเสียต่อท่านแต่อย่างใด

คำชี้แจง โปรดเติมเครื่องหมาย / ลงใน () ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด หรือเติมข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. อายุ ปี
2. สถานภาพสมรส
 - () 1. สมรส (ยังมีความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยา)
 - () 2. หย่า (ครั้งล่าสุด) เมื่อไหร่
 - () 3. แยกกันอยู่
 - () 4. หม้าย
3. รายได้เฉลี่ย/เดือนบาท
4. ระดับการศึกษา

() 1. ไม่ได้รับการศึกษา	() 2. ประถมศึกษา
() 3. มัธยมศึกษาตอนต้น	() 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
() 5. อนุปริญญา/ปวส.	() 6. ปริญญาตรี
() 7. สูงกว่าปริญญาตรี	
5. อาชีพ

() 1. ไม่มีอาชีพ	() 2. ข้าราชการ
() 3. พนักงานรัฐวิสาหกิจ	() 4. เอกชน
() 5. ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	() 6. เกษตรกร
() 7. แม่บ้าน	() 8. อาชีพอื่นๆ(ระบุ).....

6. จำนวนบุตร (ที่มีชีวิตอยู่) คน
7. สถานภาพสมรสของบิดามารดา
- () 1. หย่าร้าง () 2. สมรส
- () 3. แยกกันอยู่ () 4. หม้าย
8. ท่านแต่งงานครั้งแรกเมื่ออายุ ปี
9. ท่านแต่งงานมากี่ครั้งแล้ว ครั้ง
10. ระยะเวลาที่ท่านอยู่ด้วยกัน ปี
11. ความแตกต่างระหว่างอายุของคุณสามีภรรยา
- () 1. อายุเท่ากัน
- () 2. สามีอายุมากกว่าภรรยา ปี
- () 3. สามีอายุน้อยกว่าภรรยา ปี

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านพฤติกรรมของคุณสมรส

โปรดเติมเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ		
	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ นานๆครั้ง	ไม่ ปฏิบัติ
1. คู่ของท่านดื่มสุรา(เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์)หรือไม่			
2. คู่ของท่านเล่นการพนันหรือไม่			
3. คู่ของท่านมีพฤติกรรมที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อคุณสมรส (นอกใจ)			
4. คู่ของท่านทำร้ายร่างกายจนท่านได้รับบาดเจ็บ			
5. คู่ของท่านพูดจนทำให้ท่านได้รับความอับอาย			
6. คู่ของท่านและท่านไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้			
7. ท่านหรือคู่ของท่านไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ร่วมกันเหมือนคู่ อื่น			

*** ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือ ***

ภาคผนวก ข

การทดสอบความตรงตามเนื้อหา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การทดสอบตรงตามเนื้อหา เรื่องพฤติกรรมของคู่สมรส

ประเด็นที่ต้องการวัด	ข้อ คำถาม	ระดับความสอดคล้อง			IOC = $\sum R/n$
		สอดคล้อง (1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่ สอดคล้อง (-1)	
1.พฤติกรรมของคู่ สมรส	ข้อ 1	3	-	-	1
	ข้อ 2	3	-	-	1
	ข้อ 3	3	-	-	1
	ข้อ 4	3	-	-	1
	ข้อ 5	3	-	-	1
	ข้อ 6	3	-	-	1
	ข้อ 7	3	-	-	1
	ข้อ 8	3	-	-	1

ภาคผนวก ค
การทดสอบความเที่ยง

การทดสอบความเที่ยง เรื่องพฤติกรรมของคู่สมรส

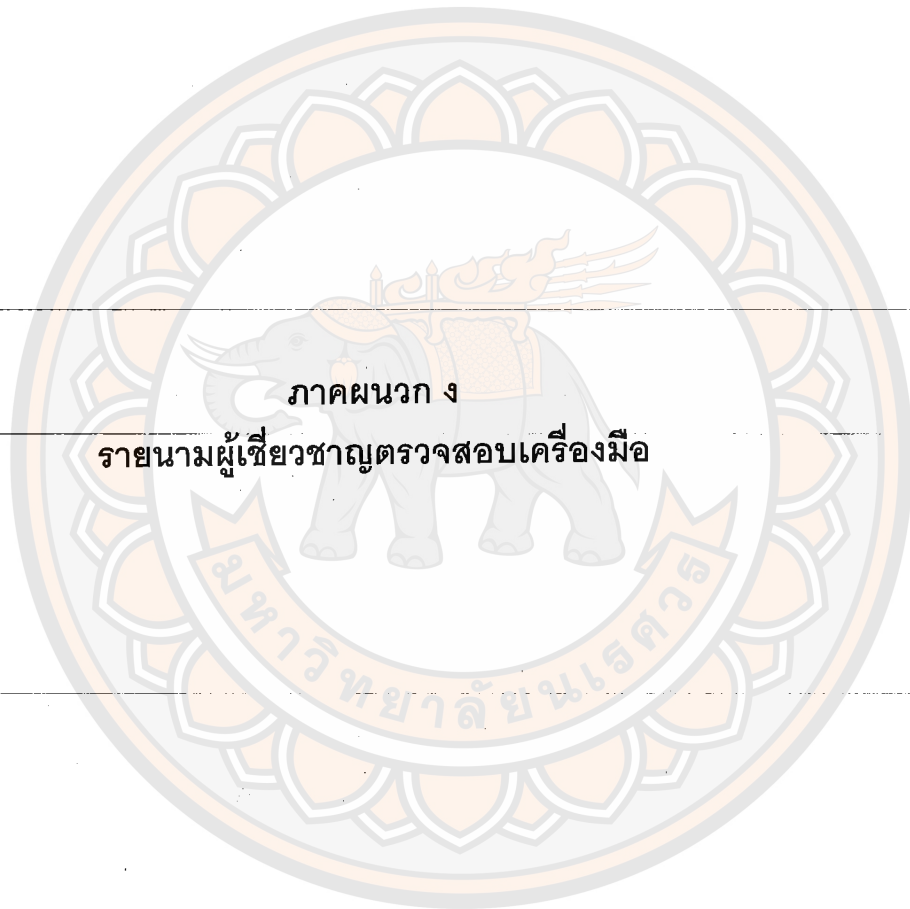
ข้อ	พฤติกรรมของคู่สมรส	ค่า Corrected item – total correlation
1	คู่ของท่านดื่มสุรา(เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์)หรือไม่	.3145
2	คู่ของท่านเล่นการพนันหรือไม่	.5386
3	คู่ของท่านมีพฤติกรรมที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส (นอกใจ)	.5239
4	คู่ของท่านทำร้ายร่างกายจนท่านได้รับบาดเจ็บ	.6423
5	คู่ของท่านพูดจนทำให้ท่านได้รับความอับอาย	.3724
6	คู่ของท่านและท่านไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้	.4844
7	ท่านหรือคู่ของท่านไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ร่วมกันเหมือนคู่อื่น	.3655

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 7

Alpha = .7423

ภาคผนวก ง

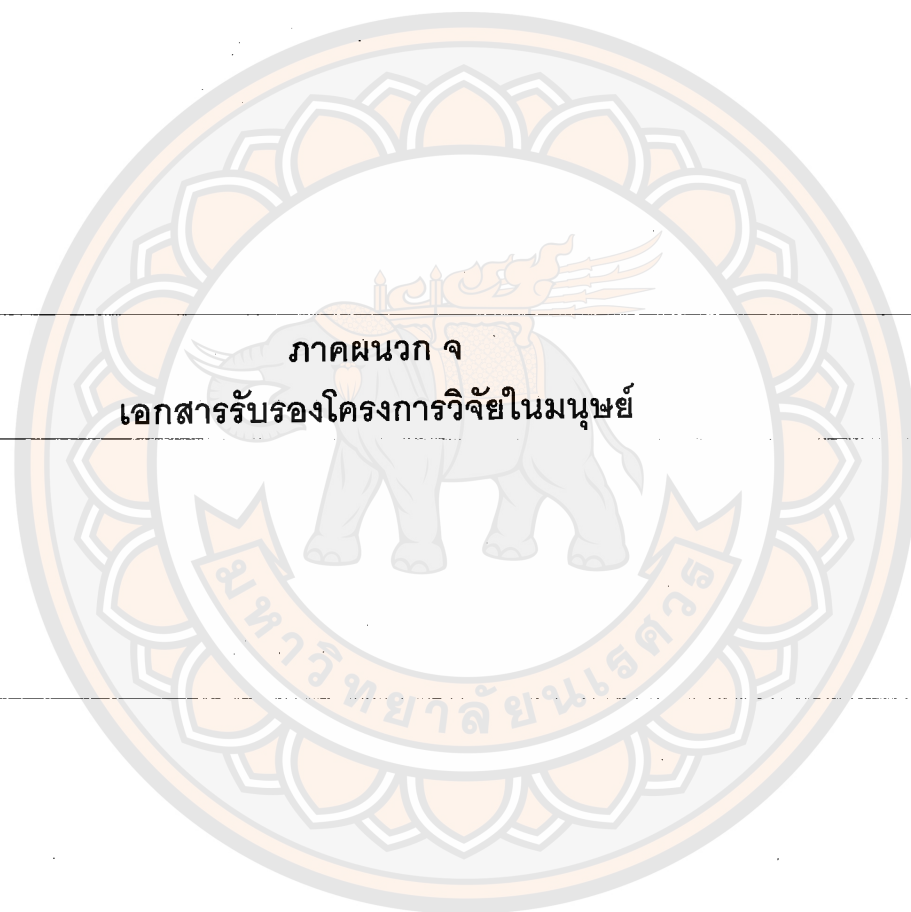
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ชื่อ - ชื่อสกุล : รองศาสตราจารย์ ดร. ทิพย์วรรณ กิตติพร
 ตำแหน่งหน้าที่ : อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
 สถานที่ทำงาน : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

ชื่อ - ชื่อสกุล : ดร. ปัทมา สุพรรณกุล
 ตำแหน่งหน้าที่ : อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
 สถานที่ทำงาน : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

ชื่อ - ชื่อสกุล : ดร. ธนัช กนกเทศ
 ตำแหน่งหน้าที่ : อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
 สถานที่ทำงาน : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

ภาคผนวก จ
เอกสารรับรองโครงการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เอกสารรับรองโครงการวิจัยในมนุษย์
คณะกรรมการจริยธรรมเกี่ยวกับการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ชื่อโครงการ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการหย่าร้างของสตรีที่แต่งงานในจังหวัดพิษณุโลก
Factors affecting the divorce of married women in Phitsanulok

ชื่อผู้ดำเนินการวิจัย นางสาวอรอาภา กองเงิน

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ดร.นิสาพร วัฒนศัพท์

เลขที่โครงการ/รหัส 53 01 01 0005

สังกัดหน่วยงาน/คณะ คณะสังคมศาสตร์

การรับรอง ขอรับรองโครงการวิจัยดังกล่าวข้างบนนี้ได้ผ่านการพิจารณาและรับรอง
จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
ครั้งที่ 2/2553 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2553

ประเภทการรับรอง รับรองแบบยกเว้น

ลงนาม

(ศาสตราจารย์ พิเศษ ดร.กาญจนา เจริญณี)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์